

Provinciale Staten
van Limburg

Cluster	STR	Behandeld	M.F. Rumpen
Ons kenmerk	2020/40637	Telefoon	+31 43 389 89 05
Uw kenmerk	-	Maastricht	6 oktober 2020
Bijlage(n)	1	Verzonden	8 oktober 2020

Onderwerp

Provinciale maatregelen tegen de gevolgen van het Coronavirus

Geachte Staten,

Hierbij ontvangt u het twaalfde voortgangsbericht inzake de 'Provinciale maatregelen tegen de gevolgen van het Coronavirus'.

Gedeputeerde Staten van Limburg

voorzitter

secretaris

Informerend stuk

1. Onderwerp

Provinciale maatregelen tegen de gevolgen van het Coronavirus.

2. Inleiding/aanleiding incl. beoogd resultaat

Dit twaalfde voortgangsbericht is een vervolg op de eerdere informerende stukken (kenmerken: 2020/12951; 2020/14446; 2020/15833; 2020/17346; 2020/20363; 2020/22407; 2020/23544; 2020/25685; 2020/28062; 2020/33066; 2020/35764), waarin wij uw Staten hebben geïnformeerd over de provinciale maatregelen tegen de gevolgen van het Coronavirus.

Op 19 mei jongstleden heeft het kabinet stapsgewijze versoepelingen van de coronamaatregelen aangekondigd. Wij ondersteunen waar mogelijk de stapsgewijze en gecontroleerde versoepeling van de maatregelen door het Kabinet en het uitgangspunt om op de eerste plaats te vertrouwen op het gezonde verstand van de inwoners van (in ons geval) Limburg. Vanaf 29 september jongstleden zijn de maatregelen voor een periode van drie weken echter weer aangescherpt, om de snelheid van de verspreiding het COVID-19 virus onder controle te houden en een totale 'lockdown' te vermijden. Zie ook: www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19. In het elfde voortgangsbericht hebben we u ook geïnformeerd over een derde steun- en herstellepakket bekend.

De Provincie Limburg blijft werken aan de provinciale maatregelen zoals in de eerdere voortgangsbrieven en de Voorjaarsnota 2020 zijn vermeld:

1. wij nemen waar nodig directe maatregelen. Deze maatregelen zijn en woden benoemd in de periodieke informerende stukken (zoals deze) en zijn onder meer besproken tijdens 'het Coronadebat' 17 en 24 april jl. en in het kader van Statenmotie 2605 op 29 juni jl.;
2. met de Voorjaarsnota 2020 (kenmerk 2020/19385) en de voorgestelde Programmabegroting 2021 (kenmerk 2020/37677) hebben wij volgende stappen gezet om vanuit onze rol en de vastgestelde koers te komen tot versterkte slagkracht in de beleidsprogramma's (kenmerk 2020/19385);
3. 8 oktober as. verwachten wij een advies van de Brede Economische en Sociale Taskforce. Na de ontvangst van het advies start de voorbereiding van onze reactie, die uiterlijk 30 oktober aan uw Staten zal worden aangeboden. Zie de laatste mededeling hierover (kenmerk 2020/38545) en de site: <https://limburgnacorona.nl/>

Bij dit voortgangsbericht hebben wij de derde rapportage opgenomen over de uitwerking en uitvoering van 'Motie 2605 2e Gewijzigd Van Caldenberg cs inzake Maatregelenpakket Corona'. Daarin melden wij (bij onderdeel i) ook over de afdoening van Motie 2611 Gewijzigd Jenneskens cs. inzake 'Laat Limburg (be)leven ook digitaal'.

Wij verwijzen naar de separaat toegezonden brieven voor de beantwoording van de schriftelijke vragen van PvdA-Statenlid mw. Berghorst inzake Buurtbusjes in Coronatijd en

de verschraving OV in Limburgse dorpen (kenmerk 2020/38181) en de schriftelijke vragen van CDA-Statelid mw. Werrij-Wetzels inzake lange wachttijden Coronatest (kenmerk 2020/38863). Ook verwijzen wij naar de mededeling portefeuillehouder inzake ontwikkelingen Limburgs Aanvalsplan Stikstof en afdoening motie 2596 Gewijzigd Claassen cs. inzake Vergunningverlening in Coronatijd (kenmerk 2020/37220).

3. **Bevoegdheid**

De in dit informerend stuk genoemde maatregelen blijven binnen de bevoegdheden van Gedeputeerde Staten en van de Commissaris van de Koning als rijksorgaan.

4. **Risico's**

Niet van toepassing.

5. **Periodieke informatie/sturingsinformatie**

Wij zijn voornemens om een maandelijkse brief aan uw Staten te doen toekomen. De eerstvolgende brief voorzien wij in november.

Graag verwijzen wij voor een overzicht van maatregelen ook naar onze website via: www.limburg.nl/thema/corona-limburg-0/. Daarop vindt u ook de laatste versie van onze impact monitor (5^e editie d.d. 27 augustus 2020).

6. **Relatie met Programmabegroting – financiële aspecten**

Niet van toepassing.

7. **Meegezonden bijlagen**

1. Vertrouwelijke inzage van de 'Inventarisatie financiële schadestaat (stand per 29 september 2020)' en bekrachtiging geheimhouding (brief en ontwerpbesluit);
2. Factsheet 'Landelijke maatregelen tegen het coronavirus';
3. Brieven van de Minister van VWS van 28 september en 2 oktober jongstleden;
4. Derde rapportage uitwerking en uitvoering 'Motie 2605 2e Gewijzigd Van Caldenberg cs inzake Maatregelenpakket Corona';
5. De gevolgen van Corona op de grensregio NRW-NL en op de grensoverschrijdende samenwerking.

Provinciale maatregelen tegen de gevolgen van het Coronavirus

Dit twaalfde voortgangsbericht is een vervolg op de eerdere informerende stukken (kenmerken: 2020/12951; 2020/14446; 2020/15833; 2020/17346; 2020/20363; 2020/22407; 2020/23544; 2020/25685; 2020/28062; 2020/33066; 2020/35764), waarin wij uw Staten hebben geïnformeerd over de provinciale maatregelen tegen de gevolgen van het Coronavirus.

Dit twaalfde voortgangsbericht biedt een actualisatie / aanvulling ten opzichte van de eerdere informerende stukken, ten aanzien van deze onderwerpen:

- Inventarisatie financiële schadestaat en Economie
- Crisisbeheersing en Openbare orde en veiligheid (stand van zaken per 5 oktober 2020)
- Interne maatregelen voor veiligheid, gezondheid en continuïteit
- Interbestuurlijk toezicht (IBT)
- grensoverschrijdende samenwerking
- Duurzaam Thuis
- Cultuur

Inventarisatie financiële schadestaat en Economie

Steunpakket medeoverheden – proces van inventarisatie schades provincies

In het IPO BOFv van 8 april jl. is een traject gestart gericht op compensatie van de schade die decentrale overheden lijden als gevolg van de Corona-crisis. Dit heeft geleid tot een brief hierover door de minister van BZK die op 28 mei aan de Tweede Kamer is verstuurd (zie bijlage 1 bij het Zevende voortgangsbericht d.d. 9 juni 2020 inzake de ‘Provinciale maatregelen tegen de gevolgen van het Coronavirus’). Met het kabinet is afgesproken dat provincies gecompenseerd worden voor reële kosten en gederfde inkomsten.

In dit kader coördineert en consolideert het IPO de financiële schadestaten van alle provincies. De definitieve schades van de provincies tot 1 juni zijn op 25 juni 2020 door het IPO Bestuur vastgesteld. De ingediende schades hebben vooral betrekking op cultuur en de ondersteuning van de regionaal economische ontwikkelingen. Op 17 augustus is een IPO BOFv overleg geweest, waarbij de ingediende schade met de Minister Ollongren van BzK en Staatsecretaris Vijlbrief van Financiën is besproken. De inzet van IPO is erop gericht dat in de loop van september/oktober de uitgangspunten worden geformuleerd voor Cultuur en Regionale Economie op basis waarvan de compensatie voor de tweede tranche kan worden bepaald. Dit geldt ook voor de discussie over de deelnemingen. De uitbetaling van de € 8 miljoen voor alle Provincies (€ 1,1 miljoen voor Provincie Limburg) inzake cultuur zal via een specifieke uitkering plaatsvinden door BZK medio oktober 2020.

Het kabinet geeft in de Kamerbrief “Noodpakket banen en economie” van 28 augustus 2020 aan dat het extra wil investeren in de economie. Het nieuwe investeringspakket krijgt vorm langs vier lijnen: het versnellen van publieke investeringen, het uitlokken en aanjagen van private investeringen, het versterken van de solvabiliteitspositie van Nederlandse bedrijven en het stimuleren van innovatie. Het kabinet stelt € 150 miljoen beschikbaar voor de versterking van de het fondsvermogen van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's). Dit bedrag zal op grond van het aandeel van de regio's in het BNP worden verdeeld. Met het vermogen kan de solvabiliteitspositie van veelal innovatieve mkb-instellingen worden versterkt. Hierbij wordt wel de voorwaarde gesteld dat de regio's cofinanciering / matching verschaffen. EZK wil graag in gesprek komen over de wijze waarop dit nader

wordt ingevuld met betrekking tot de financiële voorwaarden en het tijdsframe. Om bovenstaande te realiseren nodigt de staatssecretaris de afgevaardigde van de ROM's uit om te komen tot een uitgewerkt voorstel. EZK zal dan het initiatief nemen om dit voorstel te bespreken.

Financiële schadestaat, stand per 29 september 2020

In navolgende tabel is een overzicht opgenomen over welke schadestaten uw Staten tot op heden vertrouwelijk zijn geïnformeerd, inclusief een verwijzing naar het betreffende voortgangsbericht en de periode dat de financiële schadestaat onder oplegging van geheimhouding ter inzage heeft gelegen voor uw Staten:

Financiële schadestaat	Voortgangsrapportage	Ter inzage
Stand per 16 juni 2020	Achtste Informerend stuk	26 juni t/m 9 juli 2020
Stand per 30 juni 2020	Negende Informerend stuk	10 juli t/m 23 juli 2020
Stand per 4 augustus 2020	Tiende Informerend stuk	14 augustus t/m 27 augustus 2020
Stand per 25 augustus 2020	Elfde Informerend stuk	4 september t/m 17 september 2020
Stand per 29 september 2020	Twaalfde Informerend stuk	9 oktober t/m 22 oktober 2020

Zoals uit bovenstaande tabel blijkt is de laatste financiële schadestaat door de betrokken provinciale medewerkers geactualiseerd naar de stand per 29 september 2020. In deze financiële schadestaat is financiële informatie van diverse bedrijven beschreven. Om die reden kan in dit openbare Informerend stuk niet worden ingegaan op de individuele risico's. De financiële schadestaat naar de stand per 29 september 2020 zal onder oplegging van geheimhouding voor uw Staten ter inzage worden gelegd.

In geabstraheerde generieke zin kunnen, ten opzichte van de vorige financiële schadestaat (stand per 25 augustus 2020) de volgende ontwikkelingen worden vermeld:

- Openbaar vervoer:
 - o Het gebruik van het OV ligt op circa 50% reizigers t.o.v. 2019, maar zal door de aangekondigde maatregelen van het Kabinet op 28-9-2020 weer gaan afnemen.
 - o Beschikbaarheidsvergoeding voor het openbaar vervoer 2020 wordt verlengd tot 1 juli 2021.
 - o Vervoerders ontvangen een vergoeding op basis van nacalculatie, die leidt tot een kostendekkingsgraad van niet minder dan gemiddeld 93%.
 - o Gevraagd wordt te optimaliseren door het aanbod aan te passen aan de vraag, zonder dat de beschikbaarheid en de veiligheid van het OV daar op termijn onder lijdt.
 - o In navolging van landelijke afspraken is het vervoerplan 2021 (de basis voor de dienstregeling openbaar vervoer in 2021) af- en opschaalbaar ingeregeld. Essentie van dat afschalen is, dat dit gebeurt met in stand houden van reistijden en overstapmogelijkheden. Om richting reizigers een zo consequent mogelijk reisaanbod te bieden en te communiceren, kan het nodig zijn om de wijziging van de dienstregeling op een ander moment in te laten gaan dan op 13 december aanstaande. Dit afhankelijk van de ontwikkeling in reizigersaantallen later dit jaar. Het vervoerplan 2021 ligt ter vaststelling voor in de collegevergadering van 29 september 2020.
 - o Nagenoeg alle Limburgse lijnbussen zijn inmiddels uitgerust met een spatscherm voor de chauffeur waarbij reizigers alleen vooraan kunnen instappen bij de chauffeur, alleen uitstappen via de achterdeur(en)).

- BOA's zijn in het kader van de noodverordening t/m 21 mei 2020 voor de Veiligheidsrisico's ingezet. Momenteel (29 september 2020) is er geen sprake meer van inzet in het kader van deze noodverordening.

Binnengekomen hulpvragen

Periodiek wordt over alle binnengekomen hulpvragen gerapporteerd. In deze rapportage wordt een aantal analyses opgenomen zoals bijvoorbeeld overzichten over de ontwikkeling van het aantal hulpvragen per dag en per week, hulpvragen verdeeld naar instrument (bijv. subsidies, financieringen, verbonden partijen), subsidiehulpvragen verdeeld naar aard (bijv. termijnverlenging, inhoudelijke projectwijziging, uitstel subsidievaststelling et cetera) en overzichten met hulpvragen per branche en begrotingscategorie. De laatste rapportage is opgesteld naar de stand per 25 september 2020 (16:00 uur) en als **bijlage 1** opgenomen bij de laatste vertrouwelijke financiële schadestaat.

De openbare versie van de rapportage binnengekomen hulpvragen is gepubliceerd op de website van de provincie, zie <https://www.limburg.nl/thema/corona-limburg-0/impactmonitor/>.

Crisisbeheersing en Openbare orde en veiligheid (stand van zaken per 5 oktober 2020)

Coronadashboard

De ontwikkeling van het coronavirus is te volgen via het zogenoemde coronadashboard van het RIVM: <https://coronadashboard.rijksoverheid.nl/>

Sinds 18 september jongstleden is dit dashboard aangevuld met een escalatieladder, waarbij de regio's in Nederland worden ingedeeld in risiconiveaus. Bedoeling is, dat naar gelang de inschaling op de escalatieladder regionaal maatregelen worden genomen. Er zijn drie niveaus: 'waakzaam' (niveau 1), 'zorgelijk' (niveau 2) of 'ernstig' (niveau 3).

Ook in onze provincie stijgt het aantal besmettingen snel. Dagelijks worden de cijfers op het coronadashboard aangepast. Als ijkmoment op 4 oktober 2020 om 14.38 uur kan worden vermeld dat de regio Limburg Noord 18,3 positief geteste mensen heeft per 100.000 inwoners en de regio Zuid Limburg 8 positieve testen per 100.000 inwoners. Het kantelpunt om tot maatregelen over te gaan ligt bij de signaalwaarde 7.

Vanwege de snelle stijging van het aantal besmettingen heeft de Regering op 28 september jongstleden besloten om per dinsdag 29 september 18.00 uur op te schalen naar een landelijke aanpak van maatregelen om de verspreiding van het virus in te dammen. Veiligheidsregio's kunnen nog aanvullende maatregelen afkondigen zoals het verplicht dragen van een mondkapje op bepaalde locaties. Met het afkondigen van de landelijke maatregelen op 28 september jongstleden heeft de Regering de situatie in heel Nederland als ernstig bestempeld. De indeling in risiconiveaus is daarmee vooralsnog vervallen.

De minister van VWS en andere verantwoordelijke ministers en het Veiligheidsberaad (het overleg van de 25 voorzitters van de veiligheidsregio's) overleggen elke maandag, onder andere over de regionale dan wel landelijke maatregelen. Het Veiligheidsberaad staat volledig achter de nu landelijk afgekondigde maatregelen.

Naar aanleiding van de bespreking van de landelijke maatregelen in de Tweede Kamer op 29 september jongstleden is door de Minister besloten een dringend advies te geven tot het dragen van mondkapjes. Over de nadere duiding van dit dringende advies, heeft de minister op 2 oktober jongstleden de Tweede Kamer per brief geïnformeerd.

De brieven van de Minister van VWS van 28 september en 2 oktober jongstleden aan de Tweede Kamer treft u ter informatie als bijlagen aan. De factsheet waarop de landelijke maatregelen zijn samengevat treft u tevens ter informatie aan.

Op 29 september heeft u, als toehoorder, de webinar kunnen bijwonen die door de voorzitter van de veiligheidsregio Limburg Noord was georganiseerd rond het tussentijds informeren van de gemeenteraden over de wijze waarop de voorzitter zijn rol in de coronacrisis tot zover heeft vervuld. De vragen die zijn gesteld hadden vooral betrekking op de actuele situatie en minder op de tussentijdse evaluatie.

De Commissaris van de Koning woont, vanuit zijn taken en rollen als rijksorgaan, de RBT-vergaderingen bij. Vanuit deze wettelijke taken en rollen is de Commissaris van de Koning verantwoording schuldig aan de minister van Justitie en Veiligheid. Vanuit deze taken en rollen informeert de Commissaris van de Koning u, zo nodig tussentijds, ter informatie over relevante ontwikkelingen.

Onderzoek Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd

Vanuit haar verantwoordelijkheid om toe te zien op goede en veilige publieke gezondheidszorg, bezocht de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) van 7 juli tot en met 11 augustus 2020 alle 25 GGD'en. Ook sprak zij met relevante ketenpartners, zoals het RIVM en GGD GHOR Nederland. Daarnaast stuurde zij een online vragenlijst naar de COVID-19 diagnostische laboratoria en inventariseerde zij hoe burgers het testen en bron-en contactonderzoek hebben ervaren.

De Inspectie is onder de indruk van wat de GGD'en in korte tijd hebben opgezet om het testen en bron-en contactonderzoek op te zetten. Daarnaast ziet de Inspectie nog een aantal verbeterpunten.

De Inspectie merkt verder op dat de GGD'en het testen en het bron- en contactonderzoek niet alleen uitvoeren. De GGD maakt onderdeel uit van een keten en is afhankelijk van veel ketenpartners. De Inspectie concludeert, dat nog niet alle betrokken partijen klaar zijn voor acute regionale opschaling of een tweede golf van het coronavirus. Er is nog ruimte voor het verbeteren en professionaliseren van de ketenorganisatie. De Inspectie heeft haar conclusies in het inspectierapport verwoord. Dit kunt u via deze link raadplegen: <https://www.igj.nl/actueel/nieuws/2020/09/17/ggd%E2%80%99en-doen-testen-en-bron-en-contactonderzoek-goed-maar-kunnen-het-niet-alleen>

Wat vermeld mag worden is dat de twee Limburgse GGD'en, met maar een enkel verbeterpunt, goed uit het onderzoek naar voren komen.

Bij de GGD Limburg Noord is een opmerking gemaakt over de hygiëne van het gebruik van handschoenen en het bewaken van de temperatuur van ongebruikte en gebruikte busjes. Bij de GGD Zuid Limburg is een opmerking gemaakt over het niet goed vastleggen van wijzigingen in de protocollen, het nauwelijks gebruiken van tolken bij het Bron- en contactonderzoek (waren wel beschikbaar) en het desinfecteren van de schaar bij het gebruik van nieuwe swabs.

De Beide GGD'en hebben deze verbeterpunten al opgepakt.

Het onderzoeksrapport en de bijlagen geven een genuanceerder beeld, dan eerder in de pers werd geschetst.

Situatie in de omliggende landen

Vanwege het hoge aantal besmettingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de stad Antwerpen, de provincie Luik en de provincie Waals-Brabant heeft Nederland nu ook de provincie Luik code oranje

gegeven. Dat betekent dat alleen noodzakelijke reizen wordt geadviseerd. Na een verblijf in deze gebieden moet men bij terugkeer in Nederland 10 dagen in thuisquarantaine. Bij terugkeer uit niet genoemde gebieden hoeft men niet in quarantaine te gaan.

Meer informatie kunt u vinden via de volgende link:

<https://www.nederlandwereldwijd.nl/landen/belgie/reizen/reisadvies>

Vanuit Nederland geldt voor Duitsland code geel, dat betekent dat waakzaamheid is geboden.

Vanuit Limburg gelden er geen bijzondere maatregelen bij reizen naar Duitsland. Het is van belang om goed in de gaten te houden welke maatregelen waar gelden. Dit kan lokaal nogal verschillen.

Meer informatie vindt u via deze link:

<https://www.nederlandwereldwijd.nl/landen/duitsland/reizen/reisadvies>

Duitsland heft de provincies Nord- en Zuid-Holland en Utrecht als risicovolle gebieden aangewezen (code rood) (status 24 september 2020).

Interne maatregelen voor veiligheid, gezondheid en continuïteit

Aansluitend op de stappen die door het Rijk zijn gezet, is ook door de directie verdere invulling gegeven aan de interne maatregelen om de veiligheid, gezondheid en continuïteit te waarborgen. Wij hebben hier eerder ook over bericht. Door onze aanpak "Veilig weer aan het werk in het Gouvernement" was er de afgelopen periode de mogelijkheid om ook veilig op kantoor te komen werken. Naast alle maatregelen in het gebouw zijn met instemming van de medezeggenschap ook de temperatuurmetingen weer hervat, nu met een nauwkeurig warmtebeeld-camerasysteem, getoetst aan de AVG.

Landelijk zijn de maatregelen 29 september jongstleden aangescherpt voor drie weken. Ook wij zijn genoodzaakt onze interne maatregelen weer aan te scherpen. In beginsel werkt iedereen vanuit huis. Het gebouw is sinds woensdag 30 september alleen nog toegankelijk voor collega's die werken aan de kritieke processen, zoals die reeds in maart benoemd zijn. Het besluitvormingsproces gaat onverminderd door.

Interbestuurlijk toezicht (IBT)

Dit uitzonderlijk jaar wordt beheerst door de COVID-19 pandemie. Hierdoor zijn reguliere planningen en cycli binnen de overheid in meer of mindere mate verstoord geraakt. Wij hebben uiteraard begrip hiervoor. In het bijzonder treft dit het toezicht op Archief- en informatiebeheer medebewindtaak bij gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en het waterschap. Het verplicht thuis werken heeft gevolgen gehad voor de uitvoering van inspecties en het opstellen van KPI-rapportages. Fysieke inspecties waren een lange periode niet mogelijk. In het voorjaar is dan ook aan veruit de meeste toezichtontvangers uitstel verleend tot 15 november 2020 voor de aanlevering van de toezichtinformatie. Maar ook die deadline blijkt voor meerdere gemeenten niet haalbaar. Gezien deze ontwikkeling zijn wij voornemens te besluiten om in dit uitzonderlijk crisisjaar geen risicobeoordelingen uit te voeren als er in onvoldoende mate toezichtinformatie beschikbaar is. Uiteraard zal dit wel plaatsvinden voor de beperkte groep gemeenten en gemeenschappelijke regelingen die wel een volledige cyclus aan toezichtinformatie voor 15 november 2020 kunnen aanleveren. Dit betekent dat voor de overige toezichtontvangers er slechts een korte stand van zaken met betrekking tot het informatie- en archiefbeheer wordt opgenomen in de totaalrapportage IBT 2020. Zoals in voorgaande jaren wordt de dezelfde zorgvuldigheid betracht in het vaststellen van de risicobeoordelingen of de beschrijvingen van de stand van zaken (inclusief hoor en wederhoor). De gemeente zullen per

afzonderlijke brief hiervan ook op de hoogte gesteld worden. Wij zullen u nog nader informeren over de definitieve besluitvorming en vervolgstappen.

Grensoverschrijdende samenwerking

In de bijlage treft u ter informatie een Duits-Nederlandse notitie aan die een globaal inzicht geeft in de impact van Corona op de grensregio met Noordrijn-Westfalen. De notitie is opgesteld door het ambtelijk coördinatieoverleg GROS NRW-NL op verzoek van de stuurgroep GROS NRW-NL met staatssecretaris Knops, NRW-Minister Holthoff-Pförtner en gouverneur Bovens. De stuurgroep heeft hier op 9 september jongstleden kennis van genomen en daarbij verzocht om op onderdelen nog verdiepend onderzoek te laten plaatsvinden. GROS staat voor de grensoverschrijdende samenwerkingsstructuur 'Grenslanconferentie' met de Benelux, het ministerie BZK, Staatskanzlei NRW, grensprovincies Overijssel, Gelderland en Limburg, de Regierungsbezirke Keulen, Düsseldorf en Münster, en de Euregio's Gronau, Rijn-Waal, Rijn-Maas-Noord en Maas-Rijn. De samenwerking beslaat het hele grensgebied met Noordrijn-Westfalen (van Enschede/Gronau tot Vaals/Aken).

Duurzaam Thuis

Provincie Limburg ontvangt € 3,4 miljoen ELENA-subsidie ter versnelling van de uitzetting en groei van het fondsvolume van de Stimuleringslening Duurzaam Thuis (hierna: Duurzaam Thuis). Het huidige ELENA-contract heeft een looptijd van 1 april 2019 tot en met 31 maart 2022 (drie jaar).

Met het uitbreken van COVID-19 is een dip ontstaan in het aantal aanvragen dat wordt gedaan voor Duurzaam Thuis. De coronadip was het meest zichtbaar in de maanden maart, april en mei 2020, waarbij vanaf mei 2020 herstel optreedt en juni en juli weer vergelijkbare cijfers met de aanvraagvolumes in 2019 laten zien. Augustus 2020 laat opnieuw een teruggang in het aantal leningaanvragen zien. De teruggang in het aantal aanvragen is vooral ingegeven door (financiële) onzekerheid bij consumenten met betrekking tot het nemen van investeringsbeslissingen ter verduurzaming van de eigen woning en in mindere mate door directe inkomensdaling bij burgers, als gevolg van mensen die tijdelijk zonder inkomen zaten of hun baan hebben verloren.

Op 29 april 2020 heeft Provincie Limburg een brief ontvangen van de Europese Investeringsbank (EIB). De EIB wil meedenken over maatregelen die mogelijke operationele beperkingen kunnen verminderen die ontstaan in de context van de huidige pandemiecrisis als gevolg van het COVID-19-virus. Concreet biedt de EIB aan om de looptijd van het ELENA-contract met zes maanden te verlengen, maar met een goede onderbouwing kan ook een langer durend verzoek tot looptijdverlenging worden gedaan (tot maximaal twaalf maanden).

Vanwege COVID-19 en de daarmee samenhangende onzekere economische vooruitzichten stelt Provincie Limburg voor om de looptijd van het ELENA-project met twaalf maanden te verlengen, tot en met 31 maart 2023. Provincie Limburg verwacht dat een verlenging van de looptijd met één jaar het beste eindresultaat oplevert in termen van het gestelde doel om het volume uitzettingen in het kader van Duurzaam Thuis te verdubbelen, de benutting van het ELENA-budget en de extra uitvoeringskosten als gevolg van één jaar extra uitvoering. Indien de verlengingsaanvraag voor twaalf maanden wordt afgewezen door de EIB, volgt een verlenging van de looptijd met zes maanden (tot en met 30 september 2022).

Cultuur

Wij hebben in voorbereiding een totaaloverzicht van maatregelen en middelen, vanwege de gevolgen van de Coronacrisis voor de Limburgse cultuur- en erfgoedsector. Wij zullen u hierover op een later moment deze maand separaat informeren en ook aangeven hoe wij omgaan met de inzet van de in dit verband beschikbare middelen.

Provinciale Staten
van Limburg

Cluster	STR	Behandeld	M.F. Rumpen
Ons kenmerk	2020/40640	Telefoon	+31 43 389 89 05
Uw kenmerk	-	Maastricht	6 oktober 2020
Bijlage(n)	1	Verzonden	8 oktober 2020

Onderwerp

Vertrouwelijke inzage van de 'Inventarisatie financiële schadestaat (stand per 29 september 2020)' en bekrachtiging geheimhouding

Geachte Staten,

In aanvulling op de brief aan uw Staten inzake twaalfde voortgangsbericht 'Provinciale maatregelen tegen de gevolgen van het Coronavirus' hebben wij in onze vergadering van 6 oktober 2020 besloten om de Inventarisatie financiële schadestaat (stand per 29 september 2020) onder oplegging van geheimhouding voor Provinciale Staten ter inzage te leggen bij uw griffie, en wel vanaf vrijdag 9 oktober tot en met donderdag 22 oktober. Van deze geheime informatie mag u alleen kennis nemen.

Artikel 25, tweede lid van de Provinciewet bepaalt dat op grond van een belang, genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob), geheimhouding kan worden opgelegd door Gedeputeerde Staten ten aanzien van stukken die aan Provinciale Staten en aan leden van Provinciale Staten worden overgelegd.

Op grond van artikel 10, eerste lid, aanhef en onder c, Wob blijft het verstrekken van informatie achterwege indien sprake is van bedrijfs- en fabricagegegevens die vertrouwelijk aan de overheid zijn verstrekt. In voornoemde Inventarisatie financiële schadestaat (stand per 29 september 2020) is informatie over de bedrijfsvoering van een aantal partijen te herleiden. De financiële informatie van diverse bedrijven is beschreven, welke inzicht geeft in de financiële bedrijfsvoering. Derhalve achten wij het op grond van voornoemd artikel rechtvaardig om dit document onder oplegging van geheimhouding voor u ter inzage te leggen.

Voorts blijft het openbaar maken van informatie achterwege indien dit niet opweegt tegen het economische of financiële belang van een bestuursorgaan. Openbaarmaking van de informatie in voornoemde documenten zal lopende trajecten in nadelige zin beïnvloeden ten aanzien van de Provincie Limburg, aangezien andere partijen hieruit argumenten kunnen afleiden en deze kunnen gebruiken om hun eigen onderhandelings- en procespositie aan te passen. Derhalve is hier sprake van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder b en g van de Wob. Het voorkomen van het onevenredig bevoordelen van andere partijen alsmede het onevenredig benadelen van de Provincie Limburg staat in de weg aan openbaarmaking hiervan. Het is onwenselijk als de beschrijving van de risico's in de openbaarheid terecht komt.

Uw Staten worden tevens geadviseerd om de oplegging van deze geheimhouding te bekrachtigen als bedoeld in artikel 25, derde lid van de Provinciewet en te bepalen dat de geheimhouding zal voortduren totdat Provinciale Staten haar bij nader besluit zullen opheffen.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Gedeputeerde Staten van Limburg

voorzitter

secretaris

**ONTWERPBESLUIT
PROVINCIALE STATEN
VAN LIMBURG**

No: G-20-068

Onderwerp:

Bekrachtiging geheimhouding 'Inventarisatie financiële schadestaat (stand per 29 september 2020)'

Provinciale Staten van Limburg;

gezien het voorstel van Gedeputeerde Staten van Limburg van 6 oktober 2020

besluiten:

gelet op artikel 25 van de Provinciewet en artikel 10, eerste lid, aanhef en onder c, en tweede lid, aanhef en onder b en g van de Wet openbaarheid van bestuur, de opgelegde verplichting tot geheimhouding van de documenten inzake 'Inventarisatie financiële schadestaat Coronacrisis (stand per 29 september 2020)' met toepassing van artikel 25, derde lid, van de Provinciewet te bekrachtigen. De geheimhouding duurt voort totdat Provinciale Staten deze zullen opheffen.

Aldus vastgesteld door Provinciale Staten van Limburg in hun vergadering van 6 november 2020.

De heer mr. A.O.J. Pregled, griffier

De heer drs. Th.J.F.M. Bovens, voorzitter

Landelijke maatregelen tegen het coronavirus

Het aantal besmettingen en ziekenhuisopnames neemt snel toe. Met elkaar moeten we het aantal contactmomenten sterk terugdringen. **Per 29 september 18.00 uur gelden de volgende maatregelen:**

Binnen en buiten

Gezelschappen tot maximaal 4 personen, zowel binnen als buiten.

Binnen totaal maximaal 30 personen.

Buiten totaal maximaal 40 personen.

Uitzonderingen gelden voor onder andere uitvaarten, detailhandel en scholen. Voor culturele instellingen kunnen lokaal uitzonderingen worden gemaakt.

Op doorstroomlocaties, bijvoorbeeld musea en monumenten, geldt: bezoek op basis van een reservering per tijdsvak.

Contactberoepen: klanten worden gevraagd zich te registreren.

Thuis

Voor bezoek thuis geldt: maximaal 3 personen (*exclusief kinderen t/m 12 jaar*).

Kom je terug uit een gebied met een oranje reisadvies vanwege corona, dan ga je **10 dagen in thuisquarantaine**.

Kinderen t/m 12 jaar mogen wel naar de kinderopvang, school en sport.

Werk

Werk thuis, tenzij het niet anders kan.

Vervoer

Beperk je aantal reizen.

In het openbaar vervoer is het dragen van een niet-medisch mondkapje verplicht.

Horeca (eet- en drinkgelegenheden)

Vanaf 21.00 uur **geen nieuwe bezoekers**.

Sluiting uiterlijk om 22.00 uur.

Reserveren (vooraf of aan de deur), een gezondheidscheck en een vaste zitplaats zijn altijd verplicht. Bezoekers worden gevraagd zich te registreren.

Sluiting afhaalrestaurants uiterlijk om 2.00 uur en geen verkoop van alcohol na 22.00 uur.

Sport

Geen publiek bij sport, zowel amateur als professioneel.

Sluiting van sportkantines.

Heb je klachten?

Blijf thuis.

Laat je testen.

Ben je ook benauwd en/of heb je koorts? Dan moeten alle huisgenoten thuisblijven.

Werk thuis, tenzij het niet anders kan.

Houd 1,5 meter afstand.

Vermijd drukke plekken.

Was vaak je handen en nies in je elleboog.

Veiligheidsregio's nemen extra regionale maatregelen.
Kijk voor actuele informatie op de website van de gemeente waarin je woont of die je bezoekt.

alleen samen krijgen we corona onder controle

Meer informatie:
rijksoverheid.nl/coronavirus
of bel 0800-1351

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Kenmerk
1750958-210858-PDC19

Uw brief

Bijlage(n)

1

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de datum
en het kenmerk van deze
brief.*

Datum 28 september 2020
Betreft OMT advies en landelijke maatregelen

Geachte voorzitter,

Zoals aangekondigd in mijn brief van vandaag, informeer ik u met deze brief, mede namens de minister van Justitie en Veiligheid en de minister voor Medische Zorg en Sport, nader over de huidige epidemiologische situatie en de extra maatregelen die we na overleg met de veiligheidsregio's daarop nemen. Het kabinet heeft zich door het Outbreak Management Team (OMT) laten adviseren over de noodzaak en inhoud van de maatregelen. Het advies is bijgevoegd bij deze brief. Met de maatregelen die we nu landelijk nemen, willen we onze kwetsbaarste mensen beschermen en willen we ervoor zorgen dat de zorg het aan blijft kunnen. We willen de samenleving zoveel mogelijk ontzien en het virus zo hard mogelijk raken.

Duiding van de epidemiologische situatie

Er is een sterk stijgende trend te zien in het aantal covid-19-gediagnosticeerde gevallen. Op dit moment wordt een versnelling van de epidemie gezien. Een week geleden telden we 2250 nieuwe besmettingen per dag. Nu zijn dat er twee keer zo veel, ongeveer 3000. Over een ruime week, verwachten we een stijging naar 5000 per dag. Het aantal meldingen neemt in heel Nederland, in alle regio's, sterk toe. Onlangs werd in 14 regio's de grens van 50 besmettingen per 100.000 inwoners per week bereikt. De verwachting is dat binnenkort alle regio's deze grens zullen overschrijden.

Er wordt nu een stijging van incidentie in alle leeftijdsgroepen waargenomen, waarbij deze zich nog steeds het meest zichtbaar aftekent in de jongere leeftijdsgroepen (20-29 jaar).

De aantallen ziekenhuisopnames en IC-opnames laten ook een stijgende trend zien. De grootste toename van ziekenhuis- en IC-opnames is in regio's waar al langer sprake is van een verhoogde incidentie. De oplopende aantallen ziekenhuisopnames zijn in lijn met stijgende aantallen besmettingen in de oudere leeftijdsgroepen.

De settings waarin mensen besmet raken zijn nog steeds voornamelijk de thuissituatie en overige familie en vrienden. Daarnaast zien we ook clusters in de werksituatie, het verpleeghuis, vrijetijdsbesteding, horeca, kinderopvang en school.

De Reproductiefactor is al weken ruim boven de 1.0. Er zijn geen grote verschillen in het reproductiegetal tussen de regio's en het landelijke gemiddelde. Dit betekent dat er geen grote verschillen in verdubbelingstijd tussen regio's zijn, en daarmee is er geen aanleiding om op regioniveau maatregelen van verschillende intensiteit te nemen.

Met het huidige reproductiegetal is de prognose dat, als er niet wordt ingegrepen, er medio oktober ruim 400 IC-bedden bezet zijn.

Kenmerk

1750958-210858-PDC19

Inschaling van de regio's

In navolging van zes regio's vorige week, zijn afgelopen vrijdag nog eens acht regio's bestempeld als zorgelijk. Dit betekent dat voor die regio's nieuwe maatregelen zijn afgekondigd om verdere opmars van het virus tegen te gaan. Deze maatregelen zijn op zondag 27 september om 18 uur ingegaan. In de veiligheidsregio's Amsterdam-Amstelland, Rotterdam-Rijnmond en Haaglanden is sprake van een ernstig beeld. In deze drie regio's is dagelijks een groot aantal nieuwe besmettingen. Op basis van het epidemiologische beeld, is in samenspraak met het RIVM, de GGD'en en de veiligheidsregio's, besloten dat deze 3 regio's worden ingeschaald op het risiconiveau 'ernstig'. In bijna alle regio's verspreidt het virus zich snel en verslechtert de situatie. Daarnaast staan het bron- en contactonderzoek, de testcapaciteit en in toenemende mate de zorg onder druk in deze regio's. Dit betekent dat verder ingrijpen onvermijdelijk is om het tij te keren. De veiligheidsregio's en het kabinet hebben samen een aanvullend maatregelenpakket opgesteld. De maatregelen die we nu treffen gelden vooralsnog voor drie weken. We schalen de regionale aanpak tijdelijk op naar een landelijke, om het virus de pas af te kunnen snijden. Daarna volgt een nieuw weegmoment en dat is feitelijk een T-splitsing. Of we slagen erin het aantal besmettingen te laten dalen en dan kunnen we kijken hoe we weer terug kunnen naar de regionale aanpak, met meer maatwerk per regio. Of we slagen daar niet in en dan zijn hardere maatregelen onvermijdelijk, die ons dichterbij een intelligente lockdown, vergelijkbaar met het voorjaar. Dat is het pad dat we voor ons zien en dat we vandaag inslaan.

Aanvullende landelijke maatregelen per dinsdag 29 september 18.00 uur

De maatregelen die we nu treffen, zijn nadrukkelijk gericht op het verminderen van het aantal contactmomenten. We roepen daarom mensen in algemene zin op om met minder mensen contact te hebben en om drukte te vermijden. Dit zorgt ervoor dat er minder kans is op besmettingen en dat de clusters van besmettingen niet te groot worden.

Verpleeghuizen

In de drie regio's waar de besmettingssituatie nu 'ernstig' is, neemt de directeur Publieke Gezondheid contact op met de instellingen voor verpleeghuiszorg over extra maatregelen ten aanzien van persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM), testen, dagbesteding, contact en bezoek. Wat PBM betreft, heeft de beroepsgroep voor specialisten ouderengeneeskundigen (Verenso) in de laatste versie van haar behandeladvies van 8 september jl. hierover het volgende opgenomen: "ga in ieder geval [dan] over tot het preventief gebruik van chirurgische neusmondmaskers (type II) door medewerkers en bezoekers bij patiëntencontact binnen 1,5 meter. Besluit door het bestuur op advies van het uitbraak/crisisteam. Een uitzondering kan worden gemaakt bij patiënten(groepen) met een laag risicoprofiel op ernstige complicaties of overlijden." Ik ga er van uit dat dit advies wordt gevolgd en heb de regio's gevraagd het noodzakelijke contact te leggen en constateer dat dit ook gebeurt.

Verpleeghuizen maken bij het treffen van maatregelen ook gebruik van de handreiking die veldpartijen hebben opgesteld voor sociaal contact en bezoek.¹ De handreiking maakt gebruik van eenzelfde indeling in fasen (waakzaam-zorgelijk-ernstig) en gaat in op de situatie van een uitbraak. In lijn hiermee moet ieder verpleeghuis een plan hebben voor bezoek en sociaal contact, waarbij een goede balans tussen veiligheid en welbevinden het uitgangspunt is. Daarnaast gaat de IGJ nadrukkelijker na of de basishygiëne en infectiepreventie in verpleeghuizen op orde zijn. Ook is van belang dat dat zorgpersoneel met (lichte) klachten sinds 21 september jl. voorrang krijgt bij het testen.

Kwetsbare personen

We vragen verschillende sectoren om ervoor te zorgen dat ouderen en kwetsbaren nog veilig welkom zijn, bijvoorbeeld door toepassing van venstertijden voor de detailhandel en de levensmiddelenbranche. Nader overleg zal plaatsvinden met de branche over de invulling hiervan. Speciaal voor supermarkten komt er een plicht om twee keer per dag een speciaal winkeluur in te voeren voor kwetsbare groepen.

Reizen binnen Nederland

Nu de situatie steeds zorgelijker wordt, roepen we mensen op om zoveel mogelijk de reisbewegingen te beperken. Dit is nodig om te voorkomen dat het virus nog verder om zich heen grijpt.

Thuiswerken

Daarnaast verwachten we van iedereen: werk thuis, tenzij dat niet anders kan. Zo is er minder kans op besmettingen op het werk en minder kans op besmettingen tijdens het reisverkeer van en naar het werk. Ook wordt opgeroepen om voorlopig geen bedrijfsuitjes te houden. Bij organisaties waar desalniettemin bronbesmettingen ontstaan en waar de regels niet goed worden nageleefd, zal handhaving plaatsvinden waar nodig. Werkgevers spelen een belangrijke rol in het houden aan de norm. Het kabinet onderschrijft de oproep die VNO-NCW en MKB Nederland hiertoe hebben gedaan.

Maximum aantal personen per ruimte binnen en per activiteit buiten

Binnen mogen mensen nog samenkomen met ten hoogste 30 personen per zelfstandige ruimte in een gebouw. We kiezen voor 30 personen omdat dit aansluit op het aantal dat we hanteerden in het voorjaar, wat daardoor helderheid in de communicatie kan bieden. Buiten geldt een maximum van 40 personen per activiteit. Voor een samenkomst in een gebouw geldt een zichtbaar gescheiden podium als een zelfstandige ruimte.

Op dit verbod is een aantal uitzonderingen:

- Samenkomsten in een gebouw die noodzakelijk zijn voor de continuering van de dagelijkse werkzaamheden van instellingen, bedrijven en andere organisaties met ten hoogste 100 personen per zelfstandige ruimte;
- Betogingen, samenkomsten en vergaderingen als bedoeld in de Wet openbare manifestaties;

¹ https://www.waardigheidentrots.nl/wp-content/uploads/2020/09/Handreiking_bezoek_sociaal-contact_corona_september2020.pdf
Kenmerk 1709971-207318-LZ

- Personen die in gemeenschap met anderen godsdienst of levensovertuiging belijden. De minister van Justitie en Veiligheid zal met hen spreken over hoe zij de kans op besmetting kunnen verminderen.
- De vergaderingen van de Staten-Generaal of van een commissie daaruit (in de desbetreffende veiligheidsregio), van de gemeenteraad, provinciale staten en het algemeen bestuur van een waterschap, of van een door deze organen ingestelde commissie, en andere wettelijk verplichte bijeenkomsten;
- Een bijeenkomst van een internationale organisatie, die gevestigd is op het grondgebied van het Koninkrijk, of van een verdragspartij van een verdrag waarbij het Koninkrijk partij is;
- Detailhandel, markten, bibliotheken, musea, monumenten, presentatie-instellingen, dierentuinen, pretparken, kermissen, en daarbij vergelijkbare samenkomsten waarbij sprake is van doorstroom van bezoekers. Hierbij gelden twee voorwaarden voor uitzondering van deze groep:
 - detailhandel moet deurbeleid voeren om ervoor te zorgen dat personen 1,5 meter afstand houden en venstertijden invoeren voor kwetsbaren.
 - veiligheidsregio's bepalen na overleg met doorstroomlocaties m.u.v. detailhandel en markten, per locatie het maximum aantal tegelijkertijd toe te laten bezoekers, daarbij rekening houdend met oppervlakte van de locatie én kunnen garanderen van met name 1,5 meter afstand.
- Onderwijsinstellingen, educatieve activiteiten;
- kinderopvang;
- Openbaar vervoer en overig bedrijfsmatig personenvervoer (geen rondvaartboten e.d.);
- Sportgelegenheden – en activiteiten;
- Jeugdverenigingen 0 tot 18 jaar (bijv. scouting, cultuur en kunst);
- Luchthavens;
- Zorginstellingen;
- Uitvaarten;
- Een verkiezing als bedoeld in de Kieswet;
- Hotelgasten

Veiligheidsregio's kunnen daarnaast ook een ontheffing verlenen op het maximum van 30 personen per zelfstandige ruimte voor gebouwen van groot belang voor de regio. Uiteraard blijft de 1,5 m regel daar van toepassing.

Gezelschap

Het aantal personen met wie je in de publieke of de besloten ruimte, buiten de woning, een gezelschap mag vormen wordt beperkt tot 4 personen vanaf 13 jaar. Deze regel geldt niet voor:

- Gezamenlijk huishouden;
- Kinderen tot 13 jaar;
- Betogingen, samenkomsten en vergaderingen als bedoeld in de Wet openbare manifestaties;
- Personen die in gemeenschap met anderen godsdienst of levensovertuiging belijden;
- Personen bij een uitvaart;
- Personen die theater, dans, sport of muziek in de vorm van culturele uiting beoefenen;
- Beroep, bedrijf of vereniging;

- De vergaderingen van de Staten-Generaal of van een commissie daaruit (in de desbetreffende veiligheidsregio), van de gemeenteraad, provinciale staten en het algemeen bestuur van een waterschap, of van een door deze organen ingestelde commissie, en andere wettelijk verplichte bijeenkomsten;
- Een bijeenkomst van een internationale organisatie, die gevestigd is op het grondgebied van het Koninkrijk, of van een verdragspartij van een verdrag waarbij het Koninkrijk partij is;
- Een verkiezing als bedoeld in de Kieswet.

Kenmerk

1750958-210858-PDC19

N.B.: studenten en leerlingen vormen in het onderwijs geen gezelschap.

Thuisbezoek

Het advies voor het maximum aantal personen thuis te ontvangen wordt verlaagd van 6 tot 3 personen, naast het eigen huishouden (exclusief kinderen tot 13 jaar). Dit geldt ook voor het bezoek aan mensen die in zorginstellingen verblijven.

Verbod toeschouwers bij sport

Alle sportwedstrijden en trainingen vinden plaats zonder publiek, zowel voor amateur- als professionele sportwedstrijden en trainingen. We kunnen dus wel blijven sporten, ook in teamverband, maar even zonder toeschouwers. En ook zonder drankje tijdens of na afloop van de training of wedstrijd, want de sportkantines gaan ook dicht.

Sluiting eet- en drinkgelegenheden

Voor eet- en drinkgelegenheden (waaronder ook coffeeshops, shisha-lounges, alsook eet- en drinkgelegenheden in bioscopen, casino's, speelhallen, theaters, studentenverenigingen en stripclubs) en de daarbij behorende terrassen wordt het verboden om vanaf 21.00 uur nog bezoekers toe te laten. Zij dienen uiterlijk om 22.00 uur te sluiten. Voor gelegenheden die ook een andere functie hebben, naast een eet- en drinkgelegenheid zoals bioscopen, theaters, casino's etc., geldt dat dit deel om 01.00 uur moet sluiten. Dit houdt bijvoorbeeld in dat in een bioscoop de bar om 22:00 uur dicht moet, maar dat de bioscoop tot 01:00 uur films mag blijven vertonen. Voor eet- en drinkgelegenheden die zich bevinden op luchthavens na de securitycheck (airside) geldt bovenstaand verbod niet.

Reservering per tijdvak

Voor 'doorstroomlocaties' (zoals bibliotheken, musea, monumenten, presentatie-instellingen, dierentuinen, pretparken, en kermissen) dienen bezoekers vooraf per tijdvak te reserveren. Dit geldt niet voor detailhandel en markten.

Registratieplicht

Ook komt er een registratieplicht voor contactberoepen. Contactberoepen worden verplicht om aan alle klanten te vragen om hun contactgegevens beschikbaar te stellen ten behoeve van de uitvoering van een eventueel bron- en contactonderzoek door de GGD en toe te stemmen in verwerking en overdracht van die gegevens voor dat doel.

Deze verplichting geldt niet voor beroepen waarvoor de registratieplicht het uitoefenen van het beroep, of de veiligheid of welzijn van betrokkenen in de weg zou staan. Bijvoorbeeld voor o.a. zorgverleners, handhavers en opsporingsambtenaren.

Mondkapjes in de veiligheidsregio's Amsterdam-Amstelland, Rotterdam-Rijnmond en Haaglanden

Kenmerk

1750958-210858-PDC19

In een eerder advies heeft het OMT,² ten aanzien van de mondneuskapjes geconcludeerd dat er op dat moment geen steun was voor algemeen gebruik van niet-medische mondneuskapjes in de publieke ruimte, maar dat als de epidemiologische situatie daar aanleiding toegeeft, het gebruik opnieuw overwogen kan worden. Aan het OMT is gevraagd om, gelet op de huidige stand van de epidemie, opnieuw een oordeel te geven over het gebruik van mondneuskapjes en daarin het advies van het Redteam om meer gebruik te maken van mondkapjes, te betrekken.³ Het advies van het OMT wordt volgende week verwacht. Ik zal uw Kamer daarover informeren in de voortgangsbrief. Voor Amsterdam-Amstelland, Rotterdam-Rijnmond en Haaglanden, is het advies aan de detailhandel om klanten in de winkel een mondkapje te laten dragen vanwege de hoge besmettingsgraad.

Onderwijs

Het is voor de hele samenleving van groots belang dat kinderen en jongeren gewoon fysiek onderwijs kunnen genieten. Dat willen we met zijn allen mogelijk houden. De extra maatregelen gelden dan ook niet voor de onderwijssectoren, van primair tot en met het hoger onderwijs. Dus: onderwijs gaat door, tenzij dit echt niet anders kan. Het is ook van belang dat de kinderopvang (kinderdagverblijven, bso's en gastouderopvang) zoveel mogelijk openblijft. Dat zorgt ervoor dat ouders (thuis) kunnen werken.

Naleving

Met verschillende sectoren en hun brancheorganisaties zullen we in gesprek gaan over herintroductie van en of betere naleving van hun protocollen. Daarbij gaat het om toepassing van hygiënemaatregelen en de naleving van de anderhalve meter. Dit leverde in het voorjaar een belangrijke bijdrage in de aanpak.

Noodzaak van de maatregelen: OMT-advies

We realiseren ons dat de maatregelen die worden ingevoerd, ingrijpend zijn. De impact van de maatregelen op de samenleving is groot. Mensen worden beperkt in hun leven en in de contacten met andere mensen. Denk bijvoorbeeld aan mensen die hun bruiloft dit voorjaar hadden uitgesteld naar dit najaar in de hoop op een betere situatie en nu worden geconfronteerd met een gezelschap dat maximaal mag bestaan uit vier personen. Ook voor al die sectoren die ook in het voorjaar al geraakt zijn door de crisis, is het moeilijk. Wij zijn ons hiervan zeer bewust en hebben ons dan ook zorgvuldig gebogen over de maatregelen en ons daarbij laten adviseren over de noodzaak en inhoud van de maatregelen.

Zo heeft het OMT op 28 september geadviseerd dat het nemen van deze maatregelen minimaal noodzakelijk is om verdere verspreiding van het virus weer in te dammen. Lichtere maatregelen of minder maatregelen zullen naar het oordeel van het OMT onvoldoende effect sorteren op de epidemiologische situatie. Gebaseerd op de hierboven beschreven epidemiologie, adviseert het OMT om nu landelijke maatregelen te nemen. De maatregelen moeten in ieder geval gericht zijn op het terugdringen van de R naar een niveau van 0.9 met als doel om de epidemie te beheersen. De maatregelen die het OMT adviseert, zien op communicatie over het beter naleven van de basisregels, het beschermen van

² OMT advies nr. 73 van 28 juli jl

³ www.rssonline.nl

kwetsbaren door het instellen van venstertijden voor algemene voorzieningen en winkels en aanvullende maatregelen in verpleeghuizen. Tevens adviseert het OMT een flink aantal maatregelen die gericht zijn op het terugdringen van sociale contacten door onder andere het beperken van de groepsgrootte, sluitingstijden van de horeca en het weren van publiek bij alle sportwedstrijden. In de bijlage is het advies met alle maatregelen opgenomen.

Kenmerk
1750958-210858-PDC19

Indien deze maatregelen nu niet worden getroffen, dan zullen meer ingrijpende maatregelen onafwendbaar zijn.

Verder adviseert het OMT om voorbereidingen te treffen voor mogelijk aanvullende maatregelen, gericht op het nog verder verminderen van het aantal contactmomenten.

Het BAO onderschrijft het advies van het OMT dat landelijke maatregelen noodzakelijk zijn. Het BAO is blij dat er geen extra maatregelen t.a.v. scholen nodig zijn en dat we ook kunnen blijven sporten. Het BAO adviseert het kabinet helder te communiceren, en vooral aandacht te besteden aan de uitleg van de maatregelen voor onder andere jongeren en mensen met een migratie achtergrond. Zij vragen ook aandacht voor demonstraties; het is helder dat het recht om te demonstreren een grondrecht is, maar dat mag niet het draagvlak onder de maatregelen aantasten. Het is zaak helder te zijn over evenementen, die kunnen nu eigenlijk niet, tenzij heel klein passend bij de maximale groepsgrootte. Het BAO wil dat regionaal, ook buiten de grote steden, het gebruik van mondneusbescherming ingezet moet kunnen worden bij te verwachten drukte. Tenslotte vraagt het BAO na te denken over de gesuggereerde maatregel dat er 20 mensen binnen in een ruimte mogen zijn voor culturele instellingen, zoals theaters en bioscopen, waar placering en registratie goed geregeld is, en de 1,5 meter goed gehandhaafd kan worden.

In afwijking van wat het OMT adviseert, kiest het kabinet voor een groepsgrootte van samenkomsten van 30 in plaats van 20 personen in binnenruimten. Dit vanwege de eenduidigheid en herkenbaarheid van de maatregel uit het voorjaar. Verder houdt het kabinet enkele geadviseerde aanvullende beperkende maatregelen achter de hand om eventueel in een latere fase zo nodig toe te passen. Dit betreft het sluiten van douche- en kleedgelegenheden op sportfaciliteiten en het instellen van een (regionale) avond- en nachtklok.

Steunmaatregelen

Ook in deze tweede golf blijft het idee achter het steun- en herstelpakket staan: het kabinet blijft steun bieden waar dat nodig is, stimuleert en investeert waar dat kan en ondersteunt waar aanpassing nodig is. De maatregelen in het pakket zijn gericht op een grillig verloop van de crisis. De steun ademt mee met de geleden schade. Hoe meer omzetsderving er is, hoe meer steun bedrijven krijgen om hun loonkosten en vaste lasten te kunnen dragen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid (NOW) en de Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL). Om ook grotere mkb-ondernemers tegemoet te komen is bovendien het plafond van de TVL verhoogd. Daarnaast biedt de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) inkomensondersteuning aan zelfstandig ondernemers voor zover hun inkomen onder het sociaal minimum komt. Onder de huidige omstandigheden ligt invoering van een beperkte vermogenstoets in de Tozo per 1 oktober 2020 niet langer in de rede. Het kabinet realiseert zich dat gemeenten zich al geruime tijd hebben voorbereid op de uitvoering van de Tozo met een beperkte vermogenstoets.

Deze wijziging komt op een laat moment en vergt aanpassingen in de uitvoering. Het kabinet treedt snel in overleg met gemeenten over invoering van een vermogenstoets op een later moment. Daarnaast blijft het kabinet in gesprek met de sociale partners over het pakket in brede zin.

Kenmerk

1750958-210858-PDC19

Tot slot

We zitten onmiskenbaar in een tweede golf. De maatregelen die nu worden getroffen zullen in ieder geval drie weken gelden. We zullen goed volgen of deze maatregelen effect hebben: eerst door de curve af te laten vlakken en daarna door de curve om te buigen. Welke maatregelen de komende tijd nog moeten worden genomen, hangt in sterke mate af van wat het effect is van de genomen maatregelen en van ons eigen gedrag. Hoe beter wij de basisregels naleven, hoe minder ingrijpende maatregelen we verder nog moeten treffen.

Hoogachtend,

de minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

Hugo de Jonge

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Kenmerk
1756180-211336-PDC19

Uw brief

Bijlage(n)

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de datum
en het kenmerk van deze
brief.*

Datum 2 oktober 2020
Betreft Dringend advies dragen niet-medische mondkapjes

Geachte voorzitter,

Zoals ook is aangekondigd in het Kamerdebat van woensdag 1 oktober, zal vanaf heden een eenduidig, landelijk advies van kracht zijn voor het dragen van niet-medische mondkapjes in publieke binnenruimtes. Ook geldt er overal een dringend (niet-medisch) mondkapjesadvies bij de uitvoering van contactberoepen, zowel voor de dienstverlener als de klant.

Inmiddels is de publieke informatievoorziening gereed. Op de website www.rijksoverheid.nl is vanaf 18.00 uur informatie beschikbaar over waar het dringende advies geldt een mondkapje te dragen en welke uitzonderingen gelden. Ook is de informatie geactualiseerd over het goed gebruiken van een mondkapje.

Vanaf nu geldt het dringende advies aan alle mensen vanaf 13 jaar om (niet-medische) mondkapjes te dragen in publiek toegankelijke binnenruimtes zoals winkels, musea, gemeentehuizen, stations, vliegvelden, parkeergarages, benzinstations, restaurants, cafés, theaters en concertzalen.

Dit advies geldt niet voor mensen die vanwege medische redenen of andere beperkingen geen mondkapje kunnen dragen. Ook zijn jongeren onder 13 jaar uitgezonderd van het dringende advies. Voor kinderen onder de 3 geldt het expliciete advies om géén mondkapje te dragen. Daarnaast geldt het advies niet voor de uitoefening van sport (alleen wel voor begeleiders van sporten langs de zijlijn of bij het zwembad).

Het advies richt zich op het dragen van niet-medische mondkapjes, waartoe de bezoeker van een publiek toegankelijke binnenruimte zelf dient te zorgen voor een mondkapje. Dit is geen taak van de beheerder van de publiek toegankelijke binnenruimte. Aanvullend op bovenstaande, wordt in overleg met gemeenten (en betreffende aangesloten instanties) op korte termijn bezien hoe minima kunnen worden voorzien van mondkapjes.

Waar draagt men het niet-medische mondkapje

Het dringende advies om continu een niet-medisch mondkapje te dragen, geldt voor alle publieke en openbare binnenruimtes waarbij men staand (op een niet aangewezen plek) of lopend verblijft. Bij dit advies blijft steeds de anderhalve meter afstand regel gelden. Voor locaties waarbij men een vaste plek heeft, zoals in restaurants of theaters, kan het mondkapje worden afgedaan zodra de aangewezen plek is bereikt. Indien iemand de aangewezen plek verlaat, bijvoorbeeld voor toiletbezoek, wordt geadviseerd het mondkapje weer op te doen.

Ten aanzien van locaties die over zowel binnen- als buitenlocaties beschikken (zoals bijvoorbeeld stations, maar ook dierentuinen en pretparken) geldt dat wordt geadviseerd het mondkapje zo min mogelijk op en af te doen, ook als bezoekers zich in de buitenlucht bevinden. Ditzelfde geldt voor winkelend publiek dat van de ene naar de andere winkel gaat. Het veelvuldig op- en afdoen van een mondkapje verhoogt het risico op besmetting.

Naleving

Het is aan de beheerder van een publiek toegankelijke binnenruimte om te bepalen of dit advies onderdeel wordt van de eigen huisregels. Het is vervolgens ook aan de beheerder om te bepalen of bezoekers van de binnenruimte gehouden worden aan dit advies. Indien de beheerder op basis van dit advies besluit tot het voorschrijven van het dragen van een mondkapje bij betreding van de locatie, is het tevens aan de beheerder om toe te zien op naleving van dit voorschrift. In het geval van zorginstellingen kunnen beheerders aangeven of in de instelling een mondkapje dan wel een medisch mondneusmasker moet worden dragen.

Onderwijs

In het voortgezet (speciaal) onderwijs geldt het dringende advies om mondneusmaskers te gebruiken in situaties waar de afstand van 1,5 meter tussen leerling en onderwijspersoneel niet toe te passen of te handhaven is. Voor het primair onderwijs worden geen aanvullende maatregelen geadviseerd. In het mbo, hbo en wo verandert er op het gebied van het dragen van mondneusmaskers niets. In deze onderwijssectoren geldt, in tegenstelling tot het voortgezet onderwijs, dat de 1,5 meter afstand tot elkaar kan worden nageleefd. Dit RIVM-voorschrift kan op deze instellingen goed worden nageleefd omdat er maar deels onderwijs op locatie plaats vindt, naast het online onderwijs. Hierdoor is er maximaal 30% van het normale aantal studenten en medewerkers aanwezig. Het staat mbo-scholen, hogescholen en universiteiten vrij om daarnaast te kiezen voor het volgen van de brancheprotocolen bij praktijklessen op de fysieke locatie.

Verplichting

In een aantal gevallen geldt reeds een mondkapjesplicht. Op Schiphol is bijvoorbeeld een aantal plaatsen aangewezen waar het gebruik van mondkapjes verplicht is. Met het dringende advies tot dragen van niet-medische mondkapjes in publieke binnenruimtes blijft die aangewezen verplichting tot het dragen van mondkapjes op specifieke plaatsen (zoals op Schiphol) gewoon van kracht. Ook in het openbaar vervoer en overig vervoer van A naar B (taxi's, busjes) blijft de mondkapjesplicht onverminderd van kracht.

De komende week wordt de publiekscampagne uitgebreid. Mondkapjes worden zo een logisch onderdeel van de basisregels die gelden.

Kenmerk
1756180-211336-PDC19

Volgende week zal het OMT nader advies uitbrengen over het onderwerp medische persoonlijke beschermingsmiddelen, bijvoorbeeld ook over de toepassing van medische mondneusmaskers in de zorg (breder dan de verpleeghuizen). Ik verwacht u hierover volgende week te informeren.

Hoogachtend,

mede namens,
de minister voor Medische Zorg en Sport,

de minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

Hugo de Jonge

Derde rapportage uitwerking en uitvoering 'Motie 2605 2e Gewijzigd Van Caldenberg cs inzake Maatregelenpakket Corona'

Bij de besluitvorming van het Statenvoorstel Voorjaarsnota 2020 diende de SP fractie een begeleidende brief in als bespreekstuk: Maatregelenpakket Corona, brief SP fractie (Van Caldenberg) van 25-6-2020 (PS 2020-26830). In die brief wordt toegelicht dat een aantal statenleden op 17 en 22 juni een webex meeting hebben gehad met vertegenwoordigers uit het maatschappelijk middenveld inzake Coronamaatregelen. De verslagen van die gesprekken zijn bij de brief gevoegd.

Uit deze twee bijeenkomsten is motie 2605 2e gewijzigd ontstaan; een maatregelenpakket Corona. De motie werd op 29.6.2020 aangenomen door Provinciale Staten. In de motie wordt GS opgeroepen om voortvarend aan de slag te gaan met de uitwerking van 15 punten die onderverdeeld zijn in 3 verschillende rollen van de Provincie, te weten die van lobbyen, investeren/financieren, coördineren en communiceren. Provinciale Staten hebben ons college opgeroepen de maatregelen uit te werken in een plan van aanpak en dit aan de Staten ter besluitvorming voor te leggen voor de vergadering van 25 september 2020. Daar waar voorstellen voorzien moeten worden van financiële dekking is het college meegegeven dat de voorkeur uitgaat naar eigen middelen.

In deze derde rapportage treft u deze uitwerking met de actualisaties schematisch aan waarbij we deze indeling naar rolopvatting hebben vastgehouden. Bij de uitwerking en uitvoering van alle 15 maatregelen hebben wij de verslagen met het maatschappelijk middenveld betrokken om de intentie van de maatregelen op de juiste manier te duiden. De voortgang van maatregelen t.a.v. de Coronacrisis die raken aan de motie hebben wij steeds op een duidelijke manier schematisch verwerkt ten opzichte van de eerste rapportage. Dit stelt uw Staten in staat om de voortgang op de motie goed te kunnen volgen. De huidige situatie vraagt een constante alertheid van ons Provinciaal bestuur en daarom staan wij in nauw contact met onze partners om te bepalen wat nodig is en waar wij vanuit onze rol een bijdrage kunnen leveren ter beperking van de sociale en economische schade die het virus met zich meebrengt. In de beantwoording vindt u deze strategie steeds terug. Steeds vanuit van onze principes zoals bepaald in de Voorjaarsnota 2020: rolvast, koersvast en met versterkte slagkracht!

Uitwerking per onderdeel van de motie

	Motie onderdeel	Aanpak GS
a	Lobby voor de Regiodeal Noord-Limburg in het kader van gezondheid te versterken	<p><u>Eerste rapportage d.d. 12.8.20 aan PS:</u> Provinciale Staten zijn over de Regiodeal Noord-Limburg geïnformeerd via de mededeling portefeuillehouder van 13 juli 2020 (2020/25512). De Regio Noord-Limburg heeft de ambitie uitgesproken om in 2025 de gezondste regio van Nederland te worden. Het thema ‘gezond’ loopt als rode draad door de regiodeal en diverse projecten die dit najaar van start gaan zijn hierop gericht. Zo is er een meerjarig programma van Stichting Gezondste Regio 2025 waarin talloze activiteiten naar scholen, instellingen en werkgevers wordt verzorgd op het gebied van positieve gezondheid. Ook innovaties op het gebied van voeding en gezondheid worden op de Brightlands Campus Greenport Venlo en in het Fieldlab Voeding en Gezondheid met diverse partners uitgevoerd. Tenslotte wordt er juist in tijden van Corona ook door de helft van de Noord-Limburgse huisartsenpraktijken ingezet op meer aandacht voor positieve gezondheid, burgerinitiatieven en meer tijd van de patiënt in de praktijk en mindere noodzakelijke verwijzingen naar de ziekenhuizen. De bewezen effecten van de pilot in Afferden worden nu voor heel Noord-Limburg verder opgepakt en toegepast. Juist deze investeringen zijn belangrijk om nu te doen en door te zetten. Ruim 30 partners (bedrijfsleven, onderwijsinstellingen en overheden committeren zich dan ook juist nu aan de uitvoering en realisatie hiervan.</p> <p>Voor de zomer 2020 is er met het rijk overeenstemming bereikt over de Regiodeal Noord-Limburg. Dit is vastgelegd in een meerjarige overeenkomst (de deal). Tevens is er een 1^e tranche aan concrete projecten gereed gekomen welke na de zomer in uitvoering genomen kunnen worden. In de 1^e helft van 2021 volgt een tweede en laatste tranche aan projectvoorstellen. Provinciale Staten worden daarover actief geïnformeerd.</p>
b	Lobby Richting de Rijksoverheid in te zetten voor verlaging van het BTW-tarief onder andere gelet op de specifieke Limburgse grensligging en de hiervoor getroffen maatregelen van onze buurlanden	<p><u>Eerste rapportage d.d. 12.8.20 aan PS:</u> Het Kabinet heeft op 7 juli Kamervragen beantwoord over BTW verlaging (https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/07/07/kamervragen-btw-verlaging-duitsland) met de volgende strekking. Zowel in Nederland als in de buurlanden zijn er maatregelen genomen om ondernemers te helpen tijdens de coronacrisis. De tijdelijke btw-verlaging in Duitsland en België is een maatregel van de overheden om ondernemers te steunen. De Nederlandse overheid heeft voor ondernemers die moeilijkheden ervaren tijdens de coronacrisis diverse fiscale maatregelen getroffen. Deze maatregelen bieden ondersteuning aan ondernemers die direct gevolgen ondervinden van de crisis. Vanuit kabinetsbeleid is een tijdelijke verlaging van het Nederlandse btw-tarief strijdig met de neutraliteit van het beleid ten aanzien van geografische ligging van ondernemers. Vanuit Limburg zullen we de effecten in de gaten houden en indien nodig onder de aandacht brengen.</p>

		<p><u>Actualisatie bij de tweede rapportage d.d. 4.9.20 aan PS:</u> We houden vinger aan de pols bij gemeenten en zoeken indien nodig contact met grensprovincies.</p>
		<p><u>Actualisatie bij deze derde rapportage</u> We zijn in contact met verschillende gemeenten die ook met het vraagstuk van de btw-verlaging bezig zijn. We gaan in overleg en houden een vinger aan de pols bij verschillende gemeente. Als er signalen zijn dat er effecten zijn, zullen wij dit rapporteren.</p>
c	<p>Lobby Bij andere overheden in te zetten, en daarbij zelf het goede voorbeeld te geven, om de uitgestelde belastinginning (tot 1 september) vanaf dat moment niet onmiddellijk te gaan innen maar gespreid over een afbetalingstermijn van 3 tot 4 jaar om de liquiditeitspositie bij bedrijven en organisaties gezond te houden</p>	<p><u>Eerste rapportage d.d. 12.8.20 aan PS:</u> Om de liquiditeitsposities bij bedrijven en organisaties gezond te houden hebben wij, zoals beschreven in onze eerdere Coronabrieven (met name het "Tweede informierend stuk 'Provinciale maatregelen tegen de gevolgen van het Coronavirus d.d. 31 maart 2020") diverse maatregelen genomen. Deze bestaan onder andere uit het zo snel mogelijk betalen van facturen en bijvoorbeeld het uitstel verlenen van aflossingsverplichtingen bij zowel kredietnemers van de provincie als bij kredietnemers van onze fondsen als het LIOF, MKBL, LBDF, LEF en SvN. Deze ingezette coulancelijn blijven wij aanhouden.</p>
d	<p>Lobby In de richting van de Rijksoverheid te voeren om het belang van voldoende beschikbaar en opgeleid zorgpersoneel te ondersteunen en te organiseren, in lijn met het SER-rapport van juni 2020</p>	<p><u>Eerste rapportage d.d. 12.8.20 aan PS:</u> We sluiten hiervoor aan bij de IPO lobby (regionale) zorg onder regie van de provincie Flevoland richting de Tweede Kamer en het Ministerie van Volksgezondheid, Wetenschap en Sport.</p>

e	<p>Investeerder/financier Te onderzoeken of de uitvoering van de TOGS-regelingen eenmalig gedecentraliseerd kunnen worden in de richting van het Huis voor de Kunsten;</p>	<p><u>Eerste rapportage d.d. 12.8.20 aan PS:</u> De algemene landelijke regeling Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren COVID-19 (TOGS) was 1 van de noodmaatregelen van het kabinet om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. De TOGS was open van vrijdag 27 maart 2020 tot en met vrijdag 26 juni voor ondernemers die directe schade ondervonden van diverse kabinetsmaatregelen om het coronavirus in te dammen. Ook ondernemers uit de culturele sector konden een eenmalige tegemoetkoming van € 4.000 netto krijgen waarmee ze hun vaste lasten betalen, zoals bijvoorbeeld de huur van een pand. Het is niet meer mogelijk de TOGS aan te vragen. Opvolger van de regeling is de algemene landelijke regeling Tegemoetkoming Vaste Lasten. Deze regeling staat open t/m 30 september. Culturele Ondernemers die voor de TOGS-regeling in aanmerking kwamen, kunnen ook gebruik maken van de TVL-regeling. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland voert de regeling uit. Gelet op de algemene aard van de regelingen, de doelstelling en de looptijd van de regelingen, vinden wij het procesmatig niet reëel, wat betreft provinciale taak niet passend en niet zinvol om dergelijke regelingen te decentraliseren naar de Provincie, of naar een steunfunctieorganisatie van de Provincie zoals het Huis voor de Kunsten Limburg. Wij gaan hiernaar dus geen onderzoek doen.</p>
f	<p>Investeerder/financier Te onderzoeken of er voor kleine ondernemers compensatie kan worden verstrekt voor de realisatie van de implementatie van de coronamaatregelen</p>	<p><u>Eerste rapportage d.d. 12.8.20 aan PS:</u> In de Coronabrieven die GS aan PS sinds maart 2020 heeft gezonden komen tal van maatregelen aan bod die getroffen zijn om de gevolgen van de Coronacrisis op te vangen voor ondernemers, ook voor de kleine ondernemers. Op de <u>Provinciale website</u> staan de verschillende regelingen opgesomd met links naar de regelingen en uitvoeringsorganisaties. Zoals in de Coronabrieven en Voorjaarsnota 2020 aangegeven ligt de directe ondersteuning/ compensatie van ondernemers bij de Rijksoverheid. Als Provincie richten we ons op de vergroting van de wendbaarheid en weerbaarheid van Limburgse economie op de middellange termijn. Juist nu is het belangrijk om voor de komende jaren een betrouwbare regionale economische koers te varen.</p> <p>Onze inzet is en blijft er op gericht dat we als Provincie weten wat er speelt en dat ondernemers de weg weten te vinden naar de maatregelen. Door samen te werken met en nauwe contacten te onderhouden met Limburgse ondernemers, belangenverenigingen, branche- en uitvoeringsorganisaties die opereren in de haarvaten van de Limburgse economie zijn en blijven we goed op de hoogte van de noden van ondernemers. Daarbij hebben deze partijen ook een belangrijke rol als het gaat om het wegwijs maken van ondernemers richting de maatregelen, te denken aan onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Klein Krediet Corona (KKC), garantieregeling voor overbruggingskredieten voor kleine ondernemingen met een relatief kleine financieringsbehoefte (van € 10.000 tot 50.000). - Qredits: Corona-overbruggingskrediet. Deze kredietfaciliteit (maximaal € 25.000) voor bestaande ondernemers is bedoeld ter overbrugging van de coronacrisis periode. <p>Zoals in de eerdere beantwoording van schriftelijke vragen van statenleden Kuntzelaers, Smeets en van der Linden (zie</p>

[bijlage 1 bij Coronabrief 2 d.d. 31.3.2020](#)) hebben wij aan uw Staten bekendgemaakt dat de Provincie op 24 maart besloten heeft om een subsidie van € 154.500,00 te verstrekken aan MKB-Limburg voor het 'MKB Coronacrisisplan'. Hiervoor brengt MKB-Limburg samen met het LWV en de LLTB in kaart welke problemen bij het Limburgse MKB inclusief ZZP'ers spelen. Anderzijds informeert MKB-Limburg ondernemers voortdurend en ondersteunt ze hen met korte trainingsmodules en kennisuitwisseling om deze moeilijke periode door te komen, of om juist een stap te kunnen zetten om sterker uit de crisis te komen.

Inmiddels is ook de Taskforce Gastvrijheidssector actief. In deze taskforce werken onder andere de provincies, gemeentes, het Ministerie van EZK, NBTC, Gastvrij Nederland, HISWA, RECRON, KHN samen. Het korte termijn doel van de Taskforce Gastvrijheidssector is gericht op het doorkomen van de coronacrisis, het opnieuw opstarten en het herstel van de sector. Op lange termijn (perspectief 2030) richt de aandacht zich op Nederland als een vitale en duurzame bestemming. Ook werkt de Provincie samen met Het Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen (NBTC) in de aanpak voor een landelijk marketingoffensief met het oog op een duurzame herstel van de bezoekerseconomie in ons land. Het Offensief Duurzaam Herstel Bestemming NL gaat ervoor zorgen dat er maximale samenhang en versterking komt tussen landelijke, provinciale en lokale initiatieven. In Limburg bieden wij volop steun aan onze toeristische partners – in samenwerking met o.a. de Limburgse VVV's- voor extra toerisme in de (na)zomer en in het najaar. Wij zullen Limburgers oproepen om in de provincie te recreëren. Via het nieuwe platform InLimburg.com worden toeristen aangespoord Limburg te (her) ontdekken. Tot slot ondersteunt de Provincie Limburg een inspiratieplatform voor Limburgse ondernemers in de toeristische sector. Op dit platform kunnen zij ideeën en oplossingen delen. Het platform is een samenwerking van Provincie Limburg, LWV, Soapbox en Chapeau magazine.

LIOF komt Limburgse ondernemers tegemoet die een LIOF subsidie of financiering ontvangen o.a. door het eerder bevoorschotten van subsidies en uitstel van aflossing en rentebetaling voor het Participatiefonds, Limburg Business Development Fonds en het MKB-Leningenfonds.

Als Provincie monitoren wij de ontwikkelingen in Limburg op dagelijkse basis en blijven met de verschillende economische sectoren en organisaties in overleg. In het kader van kennisdeling belangbehartiging en lobby hebben wij en onze partners ook contact met andere provincies en het Rijk

Wat betreft de toekomst zullen wij dit contact met onze partners continueren om te bepalen wat nodig is. Ook komt de brede Sociaaleconomische Taskforce (BEST) die de Provincie heeft ingesteld in het najaar nog met een onafhankelijk advies voor een nieuw perspectief op de toekomst van de Limburgse samenleving. Zo blijven wij vanuit verschillende perspectieven scherp in beeld houden waar wij als regionaal bestuur maximale hulp kunnen bieden, ook aan kleine ondernemers.

		<p><u>Actualisatie bij de tweede rapportage d.d. 4.9.20 aan PS:</u> De Taskforce is begonnen aan de werkzaamheden en heeft de website www.limburgnacorona.nl opengesteld om een breed publiek te informeren via interviews. Via deze website kunnen mensen ideeën, vragen of suggesties insturen.</p> <p>De Rijksoverheid is in een vergevorderd stadium met de totstandkoming van het noodpakket 3.0 voor ondernemingen, dat op 1 oktober a.s. moet ingaan. Het derde pakket wordt verlengd tot aan de zomer van volgend jaar en heeft daarmee een veel langere looptijd dan de twee voorgangers. Naar verwachting keren de Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW), de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo), de Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL) terug in het noodpakket 3.0.</p>
		<p><u>Actualisatie bij deze derde rapportage:</u> De brede sociaal economische Taskforce (BEST) levert in oktober haar advies op, waarin de input die mensen via de www.limburgcorona.nl hebben gegeven is meegenomen.</p> <p>Op 28 augustus heeft de Rijksoverheid het steun en herstelpakket gepresenteerd dat vanaf 1 oktober in zal gaan. Dit derde steun en herstelpakket wordt verlengd tot aan de zomer van volgend jaar en heeft daarmee een veel langere looptijd dan de twee voorgangers. In dit pakket worden onder andere de Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW), de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo), de Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL) en het Klein Krediet Corona (KKC) (al dan niet in aangepaste vorm) gecontinueerd.</p>

g	Investeerder/financier Te onderzoeken of er via het Liof een voucherregeling kan worden ingesteld voor het aanpassen en opstellen van businessplannen in de 1,5m samenleving;	<u>Eerste rapportage d.d. 12.8.20 aan PS:</u> Binnen sector en brancheorganisaties evenals MKB Limburg en LWV diverse acties opgezet om ondernemers hierbij te ondersteunen, zoals hierboven (in maatregel f) ook al staat beschreven. Huidige instrumenten zoals de voucherregeling van financieringspoort staat nog open tot 1 oktober 2020 waarbij we de intentie hebben om op verzoek van LIOF de looptijd van deze regeling omwille van corona te verlengen tot 1 april 2021. Specifiek voor de sector toerisme en recreatie wordt er de komende periode bekeken of er bij ondernemers behoefte is aan een zogenaamd corona rebuild programma waarmee ondernemers ondersteund worden bij het vernieuwen van hun businessmodel. Binnen enkele weken zal besloten worden of een dergelijk rebuild programma zal starten. Verder werken LIOF en Provincie aan een nieuw programma Limburg toekomstbestendig/ programma toerisme en recreatie. Deze programma 's zullen tot doel hebben om MKB'ers mee te nemen in de maatschappelijke opgaven waarvoor Limburg zich ziet gesteld, de economische kansen op deze opgaven te inventariseren en MKB'ers aan te zetten en te ondersteunen bij het ontwikkelen van innovatieve producten, diensten, processen en/of bedrijfsmodellen die én economische potentie hebben én impact hebben op die maatschappelijk opgaven.
		<u>Actualisatie bij de tweede rapportage d.d. 4.9.20 aan PS:</u> Liof en de Povincie zijn met elkaar in gesprek over de uitwerking van een meerjarig innovatieprogramme toerisme en recreatie en een corona rebuild programma.
		<u>Actualisatie bij deze derde rapportage:</u> LIOF is gestart met een belronde langs bedrijven om de deelnamebereidheid aan het rebuild-programma te bepalen. Bij voldoende animo zal het programma eind oktober starten. Het proces om het innovatie-ondersteuningsprogramma voor een toekomstbestendige toeristisch-recreatieve sector te ontwikkelen wordt nu in co-creatie met de sector opgestart. Het conceptprogramma zal eind 2020 gereed zijn en wordt na besluitvorming begin 2021 zo spoedig mogelijk opgestart. Samen met de VVV's is de social campagne "Dit is In Limburg" op de Nederlandse markt uitgezet. Hier werden negen veilige en onontdekte parels - verspreid over de provincie - online getoond ter inspiratie. Inwoners van Limburgers zijn geprikkeld om in de provincie te recreëren middels de zomerserie Limbourgeois op L1, waar veilige, onontdekte plekken in Limburg werden bezocht (en samenwerking met L1, Chapeau en de VVV's).

h	Investeerder/financier Een extra impuls te geven aan preventieve programma's en voorzorg bij gemeentes; (red. gaat over gezondheid)	<u>Eerste rapportage d.d. 12.8.20 aan PS:</u> Vanuit de Sociale Agenda zetten we versterkt in op de preventieve aanpak van (het voorkomen van) kwetsbare posities van jongeren en de jongste generaties. We doen dit in samenwerking en afstemming met de wettelijk verantwoordelijke partners, voornamelijk gemeenten. We verkennen mogelijkheden voor het intensiveren cq. verbreden van de signaleringsfunctie van huiselijk geweld en kindermishandeling gericht op de gezamenlijke opgave van de overheid, professionals en de samenleving hierin. Wij verkennen met onze partners of een intensivering van de aanpak 'kansrijke start' (inclusief voorzorg) nodig en mogelijk is.
i	Investeerder/financier Te participeren in het Coronaproof maken van sport cultuur en gemeenschapsaccommodaties i.s.m. Het Huis voor de Sport, Het Huis voor de Kunsten, De vereniging Kleine Kernen Limburg en fondsen zoals het Oranjefonds en zet daarbij in op toekomstbestendigheid	<u>Eerste rapportage d.d. 12.8.20 aan PS:</u> Wij hebben reeds vanuit verschillende beleidsvelden in samenhang initiatieven in gang gezet op dit vlak: <ul style="list-style-type: none"> • De nadere subsidieregels Gemeenschapsaccommodaties 2020-2023 hebben betrekking op bijdragen t.b.v. de exploitatie en fysieke aspecten van gemeenschapsaccommodaties, zodat deze zodanig worden (her)ontwikkeld dat wordt voorzien in een brede ontmoetingsfunctie voor alle inwoners en specifieke ondersteuning van de inwoners in een kwetsbare positie. Gedeputeerde Staten hebben in Coronabrief twee (31.3.2020) en brief vier (21.4.2020) aan uw Staten gecommuniceerd dat één van de maatregelen om negatieve effecten voor gemeenschapsaccommodaties ten gevolge van COVID-19 tegen te gaan, inhoudt dat nieuwe aanvragen versneld worden gehonoreerd. • De Nadere subsidieregels Participatie waarover uw Staten zijn geïnformeerd op 17 juli 2020 via de mededeling portefeuillehouder (kenmerk GS 2020-29843). Wij citeren: “ Tijdens het ontwikkelen en vaststellen van deze subsidieregeling kreeg iedereen te maken met de maatregelen als gevolg van het coronavirus. Dit virus treft iedereen in onze maatschappij en heeft niet alleen economische, maar ook vele negatieve sociaalmaatschappelijke gevolgen (zoals eenzaamheid). Uit de kracht van de maatschappelijke sectoren zien wij diverse oplossingen ontstaan. Daarom staat deze regeling tevens open voor initiatieven die, aansluitend op het hierboven beschreven doel van de regeling, ook deze negatieve sociaalmaatschappelijke gevolgen van de coronacrisis in Limburg beogen te verminderen. Voor dergelijke projecten kan 15% meer subsidie worden verkregen dan voor andere projecten. In totaal is voor de looptijd van de regeling (t/m 31 december 2021) € 372.000,00 aan subsidiemiddelen beschikbaar. Medio 2021 wordt een evaluatie opgestart met het oog op eventuele voortzetting of aanpassing van de regeling.” • Vanuit cultuurbeleid ondersteunen wij op basis van een subsidieregeling, en met cofinanciering door een gemeente, onder de noemer “Investeren in overleven” de regionale en lokale streekmusea t.b.v. de toekomstbestendigheid van hun publieksactiviteiten voor bezoekers (doelgroepen). Onder toekomstbestendig

wordt ook verstaan het weerbaar maken van de organisatie in de nieuwe samenleving als gevolg van de Coronacrisis. Wat betreft het ondersteunen van het Coronaproof maken van het cultureel aanbod bieden wij alle ruimte in het kader van de u bekende coulanccemaatregelen. Waar nodig passen wij onze subsidieregelingen daartoe nog aan, bijv. de Stimuleringsregeling Bovenlokale Evenementen en de Nadere subsidieregels Cultuur, mede n.a.v. Motie 2611 Laat Limburg (be)leven, ook digitaal.

- Wij hebben wij aan het Huis voor de Kunsten Limburg (HKL) gevraagd een gedegen en door relevante partijen in de sector gedragen plan van aanpak voor de amateurkunsten- en erfgoedsector in relatie tot de Coronaproblematiek aan te leveren. Hierin wordt aangegeven hoe het HKL (waar nodig in verbinding met vergelijkbare organisaties in andere maatschappelijke sectoren) de Limburgse amateursector vanuit haar werkplan ondersteunt in het overleven van de Coronacrisis, en in het vinden van nieuwe/aangepaste praktijken voor de nabije toekomst. Een van de onderdelen van het plan van aanpak vormt SAMENSPEL. Samen met Burgerkracht Limburg, Huis voor de Sport Limburg, Vereniging Kleine Kernen Limburg en Speeltuinwerk Limburg organiseert het HKL SAMENSPEL. Het project focust op kwetsbare doelgroepen en problemen die in het sociale domein ontstaan naar aanleiding van het Coronavirus. SAMENSPEL moet leiden tot nieuwe samenwerkingsverbanden op lokaal niveau, innovatieve projecten op het vlak van cultuur-, sport- en spelbeoefening, nieuwe manieren om burgers en met name kwetsbare doelgroepen te activeren en toekomstbestendigere verenigingen. In het project wordt ook samengewerkt met het Jeugdfonds Cultuur Limburg en Jeugdfonds Sport Limburg. De samenwerkingspartners in het kader van SAMENSPEL zijn ook in gesprek met grote fondsen, waaronder het VSBfonds, Kansfonds, Elisabeth Strouvenfonds en de Koninklijke Nederlandse Heidemaatschappij en de Rabobank Zuid-Limburg Oost. De komende weken wordt gekomen tot een aantal zogenaamde lokale 'hotspots': gemeenten/wijken verspreid over de provincie waar, onder begeleiding van de SAMENSPEL-samenwerkingspartners, de lokale initiatiefnemers op het gebied van sport, cultuur, spel en welzijn, burgers, beheerders van wijkaccommodaties, sport- en cultuurcoaches, beleidsmedewerkers en wethouders en vertegenwoordigers van fondsen bij elkaar worden gebracht om samenwerking te onderzoeken en gezamenlijk vorm te geven aan lokale SAMENSPEL-initiatieven. Dat kunnen reeds bestaande projecten en bewonersinitiatieven zijn die met elkaar worden verbonden, worden uitgebreid en verdiept, maar ook nieuw te ontwikkelen initiatieven.
- Vanuit het beleidsveld sport zijn we verder aan de slag met de uitwerking van [amendement 45 \(2e Gewijzigd Kuntzelaers-Van Bijnen cs inzake Sport maakt alle Limburgers sterker\)](#) inzake doelgroepen. Onontkomelijk wordt dat de inzet op doelgroepen te maken krijgt met gevolgen van corona. De situatie is nu immers anders dan een aantal maanden geleden (een voorbeeld; senioren zijn nóg minder gaan bewegen, daar moet men een inhaalslag maken).

		<p>Wat betreft deze motie, zou de inzet niet zijn om in te zetten op accommodaties (= gemeentelijke verantwoordelijkheid), maar dat we aandacht hebben voor beweegprogramma's voor o.a. ouderen (die ook op dergelijke accommodaties gefaciliteerd worden). Via het amendement kunnen we plannen/initiatieven ondersteunen waardoor ouderen kunnen bewegen, dat is inzet die we sowieso al voornemens zijn met het amendement. Belangrijk is dat er goed gekeken worden naar lokale verantwoordelijkheden t.o.v. provinciale verantwoordelijkheden. Daar waar het gaat om het Coronaproof maken van sport in het algemeen kunnen we ook nog aangeven dat de sporttakplatforms in hun huidige aanpak vaak zeer creatief zijn in het omgaan met corona-omstandigheden (bijvoorbeeld trainers digitaal trainingen laten geven). Daardoor kon er ook in de afgelopen tijd toch (gedeeltelijk & aangepast) sport plaatsvinden. We constateren daarnaast ook dat dit een landelijk vraagstuk is (geldend voor elke gemeente in NL). Net zoals het vraagstuk over derving van huurinkomsten zou ook dit vraagstuk landelijk ingevuld moeten kunnen worden. In rol- en taakverdeling is het belangrijk de betrokkenheid van de diverse overheden te bekijken. Daarom is dit dan ook een aspect dat we landelijk kunnen aankaarten.</p>
		<p><u>Actualisatie bij deze derde rapportage:</u> Inmiddels hebben we de Stimuleringsregeling Bovenlokale Evenementen aangepast, mede n.a.v. Motie 2611 'Laat Limburg (be)leven, ook digitaal'. In aansluiting op die motie kunnen vanwege de coronacrisis nu behalve verenigingen en stichtingen ook individuele makers en kleine collectieven een aanvraag indienen, en kunnen digitale evenementen ook worden gehonoreerd.</p>

j	<p>Coördinatie en communicatie De positieve samenwerkingen te intensiveren en te versterken die zijn ontstaan als gevolg van deze crisis, zoals bijvoorbeeld tussen Ziekenhuizen, GGD, GGZ en Huisartsen</p>	<p><u>Eerste rapportage d.d. 12.8.20 aan PS:</u> De relaties met de GGD / GGZ is geïntensiveerd via onder andere programma trendbreuk en interventies Kansrijke Start, en daarnaast werken we samen via verschillende initiatieven. Ook met huisartsen is en wordt de samenwerking geïntensiveerd. Een goed voorbeeld is de samenwerking met huisartsen bij positieve gezondheid in de regio deal Noord Limburg, zie ook de beantwoording bij onderdeel a.</p> <p><u>Actualisatie bij de tweede rapportage d.d. 4.9.20 aan PS:</u> Ten behoeve van de bestrijding van covid – 19 blijven de zorgpartners samenwerken, dit is door de Directeuren Publieke Gezondheid vermeld en bevestigd.</p> <p><u>Actualisatie bij deze derde rapportage:</u> Naar de huidige stand van de ontwikkelingen rond de bestrijding van het coronavirus is de samenwerking tussen de zorgpartners weer verder opgeschaald en geïntensiveerd. De Gouverneur volgt dit vanuit zijn rijkstaken.</p>
k	<p>Coördinatie en communicatie Met de gemeentes in gesprek blijven gaan over het belang van het regionaal afstemmen met betrekking tot de genomen veiligheidsmaatregelen</p>	<p><u>Eerste rapportage d.d. 12.8.20 aan PS:</u> De burgemeesters en de voorzitters van de veiligheidsregio's in Limburg hebben reeds het belang benadrukt om bovengemeentelijk te blijven afstemmen. Dat neemt niet weg dat lokale verschillen altijd mogelijk blijven. De gemeente moet per geval een afweging maken, op basis van bestaande wet- en regelgeving, waarbij getoetst moet worden aan de coronamaatregelen. Het is daarbij niet uit te sluiten dat daarbij ogenschijnlijk verschillen zijn. De Gouverneur blijft de samenwerking en onderlinge afstemming volgen en stimuleren vanuit zijn taken en rollen als rijksorgaan.</p> <p><u>Actualisatie bij de tweede rapportage d.d. 4.9.20 aan PS:</u> De burgemeesters zijn blijvend met elkaar in gesprek om de gevolgen van de maatregelen met elkaar te bespreken. Thema's als hoe om te gaan met kermissen, kerstmarkten en bijvoorbeeld carnaval staan blijvend op de agenda. Iedere burgemeester moet een lokale afweging maken of op basis van de landelijk bepaalde maatregelen activiteiten wel of niet mogelijk zijn. Op basis van de lokale situatie wordt een afweging gemaakt, waarbij de uitkomst door de specifieke lokale context kan verschillen ten opzichte van een andere gemeente. De burgemeesters bespreken de gevolgen van de lokale afweging voor de omliggende gemeenten om ongewenst</p>

		<p>effecten in andere gemeenten te voorkomen. De Commissaris van de Koning (of zijn vertegenwoordiger) is bij deze gesprekken aanwezig.</p>
		<p><u>Actualisatie bij deze derde rapportage:</u> De Commissaris van de Koning bewaakt vanuit zijn rijkstaken de samenwerking en afstemming tussen de beide veiligheidsregio's en daaruit voortvloeiend de burgemeesters. Bij relevante thema's vindt die samenwerking plaats, zoals Sinterklaas, Carnaval etc.</p>
I	<p>Coördinatie en communicatie</p> <p>Het gesprek aan te gaan met scholen en werkgevers om er voor zorg te dragen dat stages gevolgd en afgemaakt kunnen blijven worden en er voldoende plekken beschikbaar blijven komen</p>	<p><u>Eerste rapportage d.d. 12.8.20 aan PS:</u> Onlangs is het onderwijs toegevoegd aan het Bestuurlijk Overleg Arbeidsmarkt Limburg dat naar aanleiding van de Coronacrisis is opgezet. Het overleg bestaat nu uit Provincie, Arbeidsmarktregio's (gemeenten), UWV, LWV, MKB Limburg, LLTB, LWV en vertegenwoordigers van Middelbaar en Hoger onderwijs. Ambtelijk is er hiernaast ondersteuning van SBB, de landelijke organisatie die primair verantwoordelijk is voor de samenwerking tussen het beroepsonderwijs en bedrijfsleven. Onderwijs heeft aangegeven dat het realiseren van stages een uitdaging is, maar dat ze deze uitdaging goed aanpakken. Niet in alle sectoren zijn er knelpunten. Waar deze er wel zijn wordt op een creatieve manier gekeken naar mogelijkheden. Bijvoorbeeld door bepaalde beroepscompetenties op te doen in een andere sector. Vanuit het SBB wordt sterk ingezet in de landelijk aanpak om voldoende leerbanen voor jongeren te creëren. Dit is de belangrijkste focus voor de komende periode. Bij de cijfers die nu worden gepubliceerd is het belangrijk om aan te geven dat deze nog sterk kunnen veranderen. Door de goede verbinding in het Bestuurlijk Overleg houden we vinger aan de pols.</p> <p><u>Actualisatie bij deze derde rapportage:</u> Dit thema staat structureel op de agenda binnen het Bestuurlijk Overleg. Inmiddels is duidelijk dat er inderdaad in sommige sectoren een tekort is aan stage- en leerwerkplekken. Het onderwijs heeft vertrouwen dat hier een oplossing voor wordt gevonden. In samenwerking met het SBB wordt er uitvoering gegeven aan het Actieplan Stages- en Leerbanen. Actief worden bedrijven benaderd om leerbanen beschikbaar te stellen. Ook werkgeversorganisaties nemen hun rol in dit proces. De ontwikkeling van de tekorten blijven we in het Bestuurlijk Overleg agenderen en volgen.</p>

m	<p>Coördinatie en communicatie</p> <p>De positieve initiatieven en vrijwilligers in Limburg actief en zichtbaar te waarderen nog voor het einde van de zomervakantie en hierover actief te communiceren met als doel inspiratie te creëren voor heel Limburg</p>	<p><u>Eerste rapportage d.d. 12.8.20 aan PS:</u></p> <p>Via de column Dichtbij (https://www.limburg.nl/bestuur/commissaris-koning/weblog/) is Gouverneur als boegbeeld nauw betrokken geweest bij de sentimenten en verhalen uit de samenleving. Gouverneur heeft deze serie na 75 afleveringen op 16 juli jl. beëindigd.</p> <p>Vanaf het moment dat werkbezoeken, met inachtneming van de maatregelen van de coronabestrijding, weer mogelijk waren hebben Gouverneur en leden van GS hun betrokkenheid bij de inzet van de vele vrijwilligers in Limburg actief laten zien. Berichtgeving hierover heeft plaatsgevonden via de reguliere mediakanalen (krant, radio en tv) en via de communicatiekanalen van de Provincie Limburg.</p> <p>In de maand mei hebben 35 bussen van Arriva Limburg, verspreid over de gehele provincie, rondgereden met op de achterklep informatie over de bestrijding van het Coronavirus. Gouverneur heeft een radio- en Tv-spot ingesproken die in de periode van 25 april t/m 7 mei 77 keer is uitgezonden bij L1 Radio en TV. In deze spot sprak Gouverneur zijn waardering uit en riep op tot blijvende naleving van de adviezen ter bestrijding van het Coronavirus.</p> <p><u>Actualisatie bij deze derde rapportage:</u></p> <p>Op 23 september heeft gedeputeerde Robert Housmans (Sociale Agenda, Zorg en Veiligheid) www.WijZijnLimburg.com gelanceerd in het L1 programma Avondgasten. Op dit multimediaal platform kunnen waarop mensen elkaar ontmoeten en inspireren met als doel een gelukkiger en gezonder Limburg.</p> <p>Het platform is gevormd op initiatief van de Stichting WijZijnLimburg. Het resultaat is een unieke bundeling van een aantal initiatieven om het Limburgse verenigingsleven en particuliere acties te steunen en te versterken.</p> <p>Op het platform kunnen bezoekers kennis maken met tal van verenigingen en initiatieven die bijdragen aan een mooier Limburg. Portretten van Limburgers die clubs draaiende houden, die zorgen dat in een wijk aandacht is voor elkaar. Zeker in tijden van corona.</p> <p>Het platform biedt ook een koppeling naar de nieuwe ontmoetingsplek voor vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties in Limburg: #WijZijnVrijwilligers. Wie iets voor een ander wil doen kan hier online een activiteit of project vinden. Ook organisaties die enthousiaste vrijwilligers zoeken, zijn bij #WijZijnVrijwilligers aan het goede adres.”</p> <p>Een ander communicatie initiatief komt van de brede economische sociale taskforce (BEST) “Limburg na Corona”. BEST heeft de website http://www.limburgnacorona.nl opengesteld om een breed publiek via gefilmde interviews te vertellen</p>
---	--	---

		<p>over de impact van de Coronacrisis in Limburg. Via de website kunnen mensen ook ideeën, vragen of suggesties insturen. Op 8 oktober 2020 kan iedereen- via de website- een livestream van de talkshow volgen waarin BEST haar advies toelicht en er discussie plaatsvindt. Communicatie en informatie hierover vindt plaats via de website van de Taskforce en via de strategische communicatieplatforms van de Provincie zelf. De organisatie van dit geheel is in handen van de Taskforce die onder leiding staat van Prof. dr. Rianne Letschert, Rector Magnificus van de Universiteit Maastricht.</p>
n	<p>Coördinatie en communicatie</p> <p>Eenduidig en begrijpelijk te communiceren hoe groot het belang is om een tweede lockdown te voorkomen vanuit het oogpunt van gezondheid, maatschappelijke ontwikkelingen en economische gevolgen</p>	<p><u>Eerste rapportage d.d. 12.8.20 aan PS:</u></p> <p>De beide veiligheidsregio's hebben, vanuit hun wettelijke verantwoordelijkheid voor risico- en crisiscommunicatie, communicatieplannen vastgesteld, waar blijvende bewustwording en handelingsperspectief onderdeel van uitmaken. Zij volgen hierbij de landelijke communicatieboodschap die door de verantwoordelijke minister (VWS) aan hen wordt opgedragen. De Gouverneur volgt, vanuit zijn rijks- en veiligheidstaken deze ontwikkelingen. Waar hij dit nodig, dan wel wenselijk acht, heeft hij hierover contact met de veiligheidsregio's. De communicatieplannen worden regelmatig aangepast aan de veranderende situatie. Het is van belang dat alle betrokken overheden (ministeries, gemeenten, provincie, etc.) hier als één overheid en met één mond spreken. De Gouverneur bevordert, waar mogelijk, dat deze verbinding met de andere overheden wordt gemaakt.</p> <p><u>Actualisatie bij de tweede rapportage d.d. 4.9.20 aan PS:</u></p> <p>Zowel landelijk als bij de Limburgse veiligheidsregio's zijn er communicatiecampagnes gestart en worden nieuwe campagnes ontwikkeld om het belang van het voorkomen van een tweede golf te benadrukken. De beide Limburgse veiligheidsregio's stemmen hun campagnes af op de landelijke campagnes en richten zich waar nodig ook op specifieke doelgroepen. De Commissaris van de Koning heeft de noodzaak voor onderlinge afstemming en samenwerking tussen de beide veiligheidsregio's op dit punt benadrukt. Zij stemmen hun activiteiten dan ook op elkaar af.</p> <p><u>Actualisatie bij deze derde rapportage:</u></p> <p>De verantwoordelijkheid hiervoor ligt primair bij de verantwoordelijke minister. Tijdens de persconferenties wordt dit belang benadrukt. In het Veiligheidsberaad bespreken de voorzitters van de veiligheidsregio's de wijze waarop wordt gecommuniceerd over de maatregelen en de gevolgen om een tweede lock down te voorkomen, bij monde van de voorzitter van het veiligheidsberaad. Aanvullend bekijken de veiligheidsregio's wat zij nog kunnen doen om de berichten op de diverse niveaus te kunnen versterken en ondersteunen. Zoals eerder aangegeven stemmen de veiligheidsregio's de communicatie af, waarbij het duidelijk kunnen uitleggen van de besluiten van de burgemeesters en voorzitters van de veiligheidsregio's uitgangspunt is.</p>

o	<p>Coördinatie en communicatie Meer helderheid en overzicht te verschaffen waar burgers, bedrijven en verenigingen burgers terecht kunnen voor ondersteuning om de coronacrisis het hoofd te bieden</p>	<p><u>Eerste rapportage d.d. 12.8.20 aan PS:</u> Doel van de informatie over corona op de Provinciale website www.limburg.nl is:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Informeren over de gevolgen van corona in Limburg voor inwoners en voor de Limburgse economie en werkgelegenheid 2. Inzicht in en draagvlak voor (grensoverschrijdende) overheidsmaatregelen helpen behouden/vergroten. 3. Vertrouwen in overheid vergroten <p>De doelgroepen zijn op zoek naar informatie over de geldende maatregelen in Limburg en naar de actie die wordt ondernomen door het Provinciebestuur. We hanteren hierbij de volgende communicatie strategie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Via de column van de Gouverneur nauw aangesloten bij de sentimenten en verhalen uit de samenleving. Gouverneur heeft deze serie na 75 afleveringen op 16 juli jl. beëindigd. • We tonen een alert, krachtig en bij de Limburgers betrokken Provinciebestuur. We doen geen uitspraken die verwachtingen kunnen wekken bij publieksgroepen/stakeholders over een rol of bijdrage (beleidsmatig en/of financieel) die de Provincie niet kan waarmaken. • Burgers e/o specifieke doelgroepen worden, zodra er sprake is van formeel besloten (aanvullende) maatregelen vanuit de Provincie, snel en inhoudelijk geïnformeerd. Nieuwe informatie uit PS-brieven plaatsen we binnen 24 uur op de speciaal hiervoor aangemaakte webpagina. <p>Anderen thema's zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wat doet de Provincie? 2. Corona en inwoners 3. Weblog en podcast Dichtbij 4. Ondernemers 5. Werknemers en werk zoeken 6. Cultuur en sport 7. Subsidies 8. Aanbevelingen RIVM 9. Impactmonitor <p>Aanvullende uitgangspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Limburg.nl is een taakgerichte website waarop mensen met name informatie zoeken en de mogelijkheid zoeken om dingen te regelen. • Content is begrijpelijk, actueel, relevant, correct, beperkt en voldoet aan de webrichtlijnen • Belangrijkste content is Limburg-specifieke informatie (grensondernemers, reizen naar buitenland etc)
---	--	--

		<p><u>Actualisatie bij deze derde rapportage:</u> Er is geen inhoudelijke wijziging in dit overzicht. Onderwerpen worden geactualiseerd indien daar aanleiding toe is. De weblog en podcast Dichtbij is afgerond. De Impactmonitor wordt ververst/aangepast als er nieuwe informatie beschikbaar is.</p>
--	--	--

Bijlage 2 De gevolgen van Corona op de grensregio NRW-NL en op de grensoverschrijdende samenwerking

1 Inleiding

Onderstaande rapportage heeft tot doel om een eerste inzicht te geven in de effecten van Corona en de maatregelen ter bestrijding hiervan op de grensregio tussen Nederland en Noordrijn-Westfalen. Wat kunnen we hiervan leren, en moeten we onze huidige samenwerking op bepaalde punten aanpassen of aanvullen teneinde negatieve effecten van Corona op de grensregio te mitigeren?

Onderstaande rapportage is opgesteld op verzoek van de stuurgroep tijdens haar vergadering afgelopen juli:

Zomer 2020: Het bestuurlijk aansturingsteam neemt kennis van het rapport en beslist:

- De werkgroepen van de Grenslandagenda te vragen na te gaan in hoeverre Corona het noodzakelijk maakt de acties aan te passen.
- De Euregios te vragen te onderzoeken welke ervaringen mensen hebben gehad tijdens de Corona crisis.

Onderstaande rapportage is tot stand gekomen op basis van een snelle inventarisatie waarin input verkregen is vanuit de euregio's en vanuit de themagroepen arbeidsmarkt, onderwijs en het Mobility-Platform.

Een onderzoek – zoals gevraagd – waarin stakeholders, burgers en bedrijven gericht naar hun ervaringen bevroegd kunnen worden, kon op deze korte termijn (uiteraard) nog niet plaatsvinden. Een dergelijk onderzoek als vervolg op deze rapportage is wenselijk om een beter inzicht te krijgen in de effecten en daarmee een betere onderbouwing te krijgen:

- Voor de toekomstige aanpak van de Corona-pandemie *in de grensregio* in geval van een onverhoopt volgende uitbraak,
- Voor mogelijke maatregelen *in de grensregio* om de effecten die zijn opgetreden tijdens de eerste uitbraak te mitigeren.

Hierover zou tijdens de Grenslandconferentie op 2 december a.s. gesproken kunnen worden. Het is aan de stuurgroep om over vervolgonderzoek en middelen hiertoe te beslissen.

Anlage 2 Die Auswirkungen von Corona auf die Grenzregion NRW-NL und auf die grenzüberschreitende Zusammenarbeit

1 Einleitung

Der nachstehende Bericht soll einen ersten Einblick in die Auswirkungen von Corona und die Maßnahmen zu ihrer Bekämpfung auf die Grenzregion zwischen den Niederlanden und Nordrhein-Westfalen geben. Was können wir daraus lernen, und sollten wir unsere derzeitige Zusammenarbeit in bestimmten Punkten anpassen oder ergänzen, um die negativen Auswirkungen von Corona auf die Grenzregion zu mildern?

Der nachstehende Bericht wurde auf Antrag der Steuerungsgruppe auf seiner Sitzung im vergangenen Juli erstellt:

Sommer 2020: Die Steuerungsgruppe nimmt den Bericht zur Kenntnis und beschließt:

- Die Arbeitsgruppen der Grenzlandagenda um Erkundung zu bitten, inwieweit Corona eine Anpassung der gegenwärtigen Ziele und Maßnahmen sinnvoll oder erforderlich macht.
- Die Euregios um eine Erkundung zu bitten, welche Erfahrungen die Menschen während der Corona-Krise gemacht haben.

Der Bericht wurde auf der Grundlage einer raschen Bestandsaufnahme erstellt, in die Beiträge aus den Euregios und den Themengruppen Arbeitsmarkt, Bildung und der Mobility-Platform eingeflossen sind.

Eine Umfrage - wie gewünscht - in der Stakeholder, Bürger und Unternehmen gezielt nach ihren Erfahrungen befragt werden, konnte (natürlich) in dieser kurzen Zeit nicht durchgeführt werden. Eine solche Studie als Folgemaßnahme zu diesem Bericht ist wünschenswert, um ein besseres Verständnis der Auswirkungen und damit eine bessere Untermauerung zu erhalten:

- Für das zukünftige Management der Corona-Pandemie *in der Grenzregion* im Falle eines unvorhergesehenen weiteren Ausbruchs,
- Für mögliche Maßnahmen *in der Grenzregion*, um Auswirkungen, die während des ersten Ausbruchs auftraten, in Zukunft zu mildern.

Dies könnte bei der Grenzlandkonferenz am 2. Dezember diskutiert werden. Es obliegt der Steuerungsgruppe, über Folgeuntersuchungen und Mittel hierfür zu entscheiden.

Voor alle duidelijkheid: deze rapportage heeft *niet* tot doel om de samenwerking tussen beide landen op nationaal niveau met betrekking tot de crisisbeheersing en de gezondheidszorg (ziekenhuizen, verpleegtehuizen) te evalueren. Mocht hiertoe op landelijk niveau besloten worden, kan deze rapportage en het vervolgonderzoek wel als input hiervoor dienen.

2 Algemeen

Wat waren de effecten (positief en negatief) van Corona en Corona-maatregelen op de grensregio en op de grensoverschrijdende samenwerking in het algemeen?

Het grensverkeer

Om maar direct met het belangrijkste te beginnen: de grens tussen Duitsland en Nederland, en dus ook tussen Noordrijn-Westfalen en Nederland is open gebleven! De betekenis hiervan voor de grensregio was groot:

- er werden, zowel in NL als in NRW veel beperkende maatregelen voor het hele land (dus ook in de grensregio) ingevoerd zoals zoveel mogelijk thuisblijven/thuis werken, 1,5 m. afstand houden, geen familiebezoek, sluiting van scholen, horeca, theaters, minimaliseren van openbaar vervoer etc. *maar de grens vormde hierin geen extra belemmering.* Met andere woorden, de beperkingen die in NRW golden en later weer opgeheven werden, golden ook voor inwoners van Nederland die naar Duitsland gingen en vice-versa,
- het grensoverschrijdend wegverkeer ondervond hierdoor geen of weinig belemmeringen, met name het goederenvervoer (green lanes) kon ongehinderd doorgang vinden maar ook het personenverkeer grotendeels. Er was uiteraard wel veel minder verkeer op de weg vanwege de binnenlandse maatregelen (zoveel mogelijk thuiswerken). Grensoverschrijdende bus- en treinverbindingen kenden eveneens een dramatische terugval in reizigersaantallen (vergelijkbaar met binnenlands) maar niet vanwege grensbelemmeringen,
- mensen in de grensregio konden de grens

Zur Verdeutlichung: Es ist *nicht* Zweck dieses Berichts, die Zusammenarbeit beider Länder auf nationaler Ebene in Bezug auf Krisenmanagement und Gesundheitsversorgung (Krankenhäuser, Pflegeheime) zu bewerten. Sollte dies auf nationaler Ebene entschieden werden, können dieser Bericht und die Folgestudie als Input dienen.

2 Allgemein

Welche Auswirkungen (positive und negative) hatten Corona und die Corona-Maßnahmen auf die Grenzregion und auf die grenzübergreifende Zusammenarbeit im Allgemeinen?

Grenzverkehr

Um mit dem Wichtigsten zu beginnen: Die Grenze zwischen Deutschland und den Niederlanden, und damit zwischen Nordrhein-Westfalen und den Niederlanden, ist offen geblieben! Die Bedeutung für die Grenzregion war groß:

- Sowohl in den Niederlanden als auch in NRW wurden viele restriktive Maßnahmen für das gesamte Land (einschließlich der Grenzregion) eingeführt. Z.B. möglichst Zuhause bleiben/von Zuhause arbeiten, 1,5 m Mindestabstand, keine Familienbesuche, Schließung von Schulen, Restaurants, Theatern, Minimierung des öffentlichen Nahverkehrs usw. Die Grenze stellte jedoch kein zusätzliches Hindernis dar. Mit anderen Worten: Die Beschränkungen, die in NRW galten und später aufgehoben wurden, galten auch für Bewohner der Niederlande, die nach Deutschland gingen und umgekehrt,
- Infolgedessen stieß der grenzüberschreitende Straßenverkehr auf wenige bis gar keine Hindernisse. Insbesondere der Güterverkehr (grüne Fahrspuren), aber auch der Personenverkehr konnte größtenteils ohne Schwierigkeiten die Grenze passieren. Selbstverständlich gab es aufgrund inländischer Maßnahmen auch inländisch weniger Verkehr (möglichst Zuhause bleiben). Grenzüberschreitende Bus- und Bahnverbindungen erlebten, vergleichbar mit den inländischen Passagierzahlen, ebenfalls einen dramatischen Rückgang, aber nicht aufgrund

zonder veel belemmering oversteken om naar hun werk te gaan, ongeacht de aard van het werk,

- Waren er dan helemaal geen extra grensbelemmeringen? Toch wel, het grensoverschrijdend winkelen en het grensoverschrijdend toerisme (campings e.d.) werden op een bepaald moment bewust aan de grens ontmoedigd – met name tijdens drukke weekends en feestdagen - teneinde (lokaal/regionaal) te grote toeloop en concentratie te vermijden. Het besluit in meerdere veiligheidsregio's in Nederland om de campings open te laten maar de toiletgebouwen te sluiten, irriteerde vele Duitse campinggasten. Het ontmoedigingsbeleid was voor de Grensinfopunten moeilijk uit te leggen.

De verschillen in beleid in NRW en NL - wat betreft de aard en de ingangsdatum van de beperkende maatregelen - leidden wel regelmatig tot onduidelijke situaties, verwarring en soms tot irritaties, al dan niet tijdens incidentele grenscontroles bij het oversteken van de grens. Desondanks hielden de meeste mensen in de grensregio zich netjes aan de beperkende maatregelen, de oproep in eigen land om zoveel mogelijk thuis te blijven, en daarmee ook aan het zo min mogelijk de grens overgaan. Zie bijlage 1 (Heidi de Ruiter Euregio Rijn-Waal).

Crisisbeheersing in de grensregio

De open grens in combinatie met de verschillen in aanpak tussen NL en NRW noopte in de grensregio tot intensieve informatie-uitwisseling en afstemming. Op nationaal niveau werd hiertoe in allerijl de Taskforce Corona ingesteld. Op regionaal niveau vond informatie-uitwisseling en afstemming plaats tussen de operationele instanties, de Veiligheidsregio's en GGD's in Nederland en de Kreisen met hun Ordnungsamt en Gesundheitsamt in Noordrijn-Westfalen. Dit verliep met name via de bestaande euregionale samenwerkingsstructuren zoals b.v. EMRIC in de Euregio Maas-Rijn. Ook de Euregio's zelf speelden hierbij een actieve rol. Deze structuren die in elke euregio aanwezig zijn, bleken dan ook van grote waarde voor de grensoverschrijdende crisisbeheersing te zijn: de meldkamers en crisisteams stonden 'quasi-permanent' met elkaar

von Grenzbarrieren,

- Menschen in der Grenzregion konnten die Grenze i.d.R. ungehindert überqueren, um zu ihrer Arbeit zu gelangen, unabhängig von der Art der Arbeit,
- Gab es überhaupt keine zusätzlichen Grenzbarrieren? Von grenzüberschreitenden Einkäufen und grenzüberschreitendem Tourismus (Campingplätze usw.) wurde jedoch irgendwann an der Grenze bewusst abgeraten - insbesondere an stark frequentierten Wochenenden und Feiertagen -, um (lokale/regionale) Überfüllung und Konzentration zu vermeiden. Die Vorgabe in mehreren Sicherheitsregionen die Campingplätze geöffnet zu lassen, aber die sanitären Anlagen zu schließen, irritierte viele Deutsche Camper. Teils war es für die GIPs schwierig die Entmutigungsstrategie zu vermitteln.

Die unterschiedliche Politik in NRW und den Niederlanden - in Bezug auf Art und Beginn der Maßnahmen zum Infektionsschutz - führte regelmäßig zu unklaren Situationen, Verwirrung und manchmal auch Irritationen, ob bei gelegentlichen Grenzkontrollen oder nicht. Trotzdem hielten sich die meisten Menschen in der Grenzregion an die Beschränkungen, den Aufruf so viel wie möglich zu Hause zu bleiben und damit so wenig wie möglich die Grenze zu überqueren. Siehe Anhang 1 (Heidi de Ruiter Euregio Rhein-Waal).

Krisenmanagement in der Grenzregion

Die offene Grenze in Verbindung mit den unterschiedlichen Herangehensweisen der Niederlande und NRW's erforderte einen intensiven Informationsaustausch und Koordination in der Grenzregion. Auf nationaler Ebene wurde zu diesem Zweck in aller Eile die Taskforce Corona eingerichtet.

Auf regionaler Ebene fand ein Informationsaustausch und eine Koordination zwischen den operativen Behörden, den Sicherheitsregionen und kommunalen Gesundheitszentren in den Niederlanden und den Kreisen mit ihrem Ordnungsamt und Gesundheitsamt in NRW statt. Dies geschah hauptsächlich durch die bestehenden euroregionalen Kooperationsstrukturen wie EMRIC

in contact, men kende elkaar en wist elkaar snel te vinden.

In een vervolgonderzoek zou nader ingezoomd moeten worden op wat hier de belangrijkste ervaringen en leereffecten zijn. Wat ging goed, wat kan beter, zowel in de grensoverschrijdende afstemming als in de communicatie? Daarbij zou ook gekeken moeten worden naar het hierboven genoemde ontmoedigingsbeleid voor grensoverschrijdend winkelen en recreatie. En hoe verliep de politie Samenwerking bij incidentele grenscontroles?

Actueel is de vraag hoe verloopt het bron- en contactonderzoek in de grensregio, worden grensoverschrijdende contacten ook meegenomen? Werkt de Corona-app ook grensoverschrijdend?

Steunmaatregelen voor bedrijven

Zowel in NRW als in NL is in korte tijd een uitgebreid pakket aan steunmaatregelen ingevoerd om ondernemers (werkgevers en zelfstandige ondernemers zonder personeel) en werknemers financieel te ondersteunen:

- In Nederland o.a. de NOW, de TOGS en de TOZO,
- In Noordrijn-Westfalen o.a. het Kurzarbeitergeld en de Soforthilfe voor ondernemers.

Mede door toedoen van de Grensinfopunten e.a. instanties en overheden is bij de opzet van de steunmaatregelen (vaak bij latere aanpassingen) goed rekening gehouden met de belangen van ondernemers en werknemers in de grensregio. Bij de meeste steunmaatregelen is de uitkering exporteerbaar. Daarnaast hebben de ministeries en uitvoerende instanties van Nederland en Duitsland snel afspraken gemaakt om ervoor te zorgen dat grenswerkers (en de bedrijven waar zij werken) niet belast worden met wijzigingen in hun belasting en sociale zekerheid als gevolg van het verplicht thuis moeten werken of tijdelijk niet kunnen werken. Al met al dus een positief beeld, maar dit neemt niet weg dat er toch ook onbegrip was bij werkgevers en werknemers voor de knelpunten die níet opgelost werden. Het was duidelijk dat in de wet- en regelgeving met een situatie als deze nooit rekening was gehouden

in der Euroregion Maas-Rhein. Auch die Euregios selber spielten eine wichtige Rolle. Diese Strukturen, die in jeder Euregio vorhanden sind, erwiesen sich daher als sehr wertvoll für das grenzübergreifende Krisenmanagement: Die Leitstellen und Krisenstäbe standen in "quasi-permanentem" Kontakt miteinander, sie kannten sich und konnten sich schnell finden.

In einer Folgestudie soll näher beleuchtet werden, was hier die wichtigsten Erfahrungen und Lerneffekte sind. Was lief gut? Was könnte verbessert werden, sowohl in der grenzüberschreitenden Koordination als auch in der Kommunikation? Sie müsste sich auch mit der oben erwähnten Entmutigungspolitik für grenzüberschreitende Einkäufe und Freizeitaktivitäten befassen. Und wie funktionierte die polizeiliche Zusammenarbeit im Falle von gelegentlichen Grenzkontrollen? Die aktuelle Frage ist: Wie geht die Quellen- und Kontaktrecherche in der Grenzregion voran, werden auch grenzüberschreitende Kontakte einbezogen? Kann die Corona-Warn-App grenzüberschreitend genutzt werden?

Unterstützungsmaßnahmen für Unternehmen

Sowohl in Nordrhein-Westfalen als auch in den Niederlanden wurde in kurzer Zeit ein umfangreiches Paket von Fördermaßnahmen zur finanziellen Unterstützung von Unternehmern (Arbeitgeber und Selbständige ohne Personal) und Arbeitnehmern eingeführt:

- In den Niederlanden u.a. die NOW, die TOGS und die TOZO,
- In Nordrhein-Westfalen das Kurzarbeitergeld und die Soforthilfe für Unternehmer.

Die Interessen von Unternehmern und Arbeitnehmern in der Grenzregion wurden bei der Gestaltung der Unterstützungsmaßnahmen (oft bei nachträglichen Anpassungen) ausreichend berücksichtigt. Teilweise griffen die Grenzinforpunkte, sowie andere Stellen und Behörden ein. Die meisten Unterstützungsmaßnahmen sind exportierbar. Darüber hinaus haben die Ministerien und Durchführungsorgane der Niederlande und Deutschlands rasch Vereinbarungen getroffen, um sicherzustellen, dass Grenzgänger (und die Unternehmen, in denen sie arbeiten) nicht mit Änderungen ihrer Steuer- und Sozialversicherungssysteme belastet werden, weil sie von zu Hause aus arbeiten müssen oder vorübergehend arbeitsunfähig sind. Alles in allem also ein positives Bild, was aber nichts daran ändert,

Zie bijlage 2 (Linda Blom, EUREGIO).
N.B. Zoals bekend pakt de huidige TOZO regeling daarentegen wel ongunstig uit voor de grensregio aangezien de uitkering voor levensonderhoud niet van toepassing is op zzp-ers met een bedrijf in Nederland en woonachtig in het buurland. De politieke discussie hierover loopt nog.

Vanwege de vele vragen die bij burgers, grenswerkers en grensondernemers leefden, hebben de Grensinfopunten een enorme toeloop van vragen (telefonisch en per mail) te verwerken gekregen, en nam het aantal bezoeken op de gezamenlijke website www.grenzinfo.eu. gigantisch (met een factor 10) toe, tot 380.000 bezoeken in het tweede kwartaal van 2020! De vele nieuwe regelingen moesten in hoog tempo geanalyseerd en inzichtelijk gemaakt worden wat betreft de gevolgen voor bedrijven en werknemers in de grensregio. Door middel van wekelijkse updates en nauwe samenwerking met de Crossborder Taskforce Corona werden lacunes en onduidelijkheden in de regeling elke keer onder de aandacht van de nationale instanties gebracht en naar oplossingen gezocht.

De grensoverschrijdende samenwerking

Wat betekende de Corona-pandemie voor de grensoverschrijdende samenwerking? Voor de instanties die een taak hebben in de bestrijding en beheersing van de pandemie en/of de gevolgen van de Corona-maatregelen betekende dit dat juist veel extra inzet werd gevraagd. De grensoverschrijdende samenwerking werd op dat gebied dus intensiever voor de Euregio's, Grensinfopunten, Veiligheidsregio's, GGD's, Taskforce etc...

De reguliere grensoverschrijdende samenwerking echter stond gedurende enkele maanden en staat voor een deel nog steeds op een laag pitje, alle aandacht ging en gaat immers uit naar de bestrijding van de pandemie, de lockdown, de opschaling en afschaling van maatregelen en de vele vragen, opgaven en bijkomende kosten (zoals bijvoorbeeld voor ventilatie op scholen) die dit voor instanties met zich meebrengt. Dit geldt bijvoorbeeld voor het onderwijs, het openbaar vervoer, de arbeidsbemiddeling etc. Hieronder wordt hier nader op ingegaan. Een bijkomend praktisch probleem was het moeten

dass auch bei Arbeitgebern und Arbeitnehmern Unverständnis für die noch nicht behobenen Engpässe herrschte. Es war deutlich, dass Gesetze und Verordnungen eine solche Situation nicht berücksichtigt hatten. Siehe Anhang 2 (Linda Blom, EUREGIO).

N.B. Bekanntlich ist die derzeitige TOZO-Regelung dagegen für die Grenzregion ungünstig, da die Existenzberechtigung nicht für Selbständige mit einem Unternehmen in den Niederlanden gilt, die im Nachbarland wohnen. Die politische Diskussion darüber ist noch nicht abgeschlossen.

Aufgrund der vielen Fragen von Bürgern, Grenzarbeitern und Grenzunternehmern mussten die Grenzinforpunkte einen enormen Zustrom von Fragen (per Telefon und E-Mail) bewältigen. Die Anzahl der Besucher auf der gemeinsamen Website www.grenzinfo.eu nahm gigantisch zu (um den Faktor 10), auf bis zu 380.000 Besuche im zweiten Quartal 2020! Die vielen neuen Regelungen mussten hinsichtlich ihrer Auswirkungen auf Unternehmen und Beschäftigte in der Grenzregion rasch analysiert und geklärt werden. Durch wöchentliche Aktualisierungen und enge Zusammenarbeit mit der Crossborder Taskforce Corona wurden die nationalen Behörden jedes Mal auf Lücken und Unsicherheiten in den Vorschriften aufmerksam gemacht und nach Lösungen gesucht.

Grenzüberschreitende Zusammenarbeit

Was bedeutete die Corona-Pandemie für die grenzüberschreitende Zusammenarbeit? Für die Behörden, die mit der Bekämpfung und Kontrolle der Pandemie bzw. den Folgen der Maßnahmen betraut sind, bedeutete dies einen großen Mehraufwand. Die grenzüberschreitende Zusammenarbeit in diesem Bereich wurde daher für die Euregios, die Grenzinforpunkte, die Sicherheitsregionen, die kommunalen Gesundheitszentren, die Task Force usw. intensiviert.

Die regelmäßige grenzüberschreitende Zusammenarbeit stand jedoch über mehrere Monate hinweg und befindet sich zum Teil immer noch auf einem Tiefpunkt. Alle Aufmerksamkeit war auf die Bekämpfung der Pandemie, den Lockdown, die Ausweitung und Verringerung der Maßnahmen und die vielen Fragen, Herausforderungen und zusätzlichen Kosten (wie z.B. Belüftung in Schulen), die damit für die Behörden verbunden sind, gerichtet. Dies gilt z.B. für Bildung, öffentliche Verkehrsmittel, Arbeitsvermittlung usw. Dies wird

overschakelen op digitaal vergaderen dat grensoverschrijdend in eerste instantie ook wat moeizaam ging.

Wat kunnen we hieruit leren; zijn aanvullende of aangepaste maatregelen nodig om het Corona-effect te mitigeren?

- Door het open houden van de grens bleven de effecten voor de grensregio relatief beperkt, in die zin dat burgers in de grensregio niet nog eens door extra beperkingen werd getroffen in vergelijking met de rest van het land. Ook bedrijven en werknemers zijn in de grensregio uiteraard net zo zwaar getroffen als in de rest van het land, maar niet nog eens extra door gesloten grenzen. Ook werd bij de meeste steunmaatregelen rekening gehouden – zij het niet altijd bevredigend - met de grensregio. Dit is – bij zoveel negatief nieuws – toch positief voor de grensregio.
- Bestaande euregionale netwerken hebben hun meerwaarde in deze crisis overduidelijk bewezen. Dit geldt zoals al genoemd voor de Grensinfopunten maar net zo goed voor de samenwerkingsstructuren in de crisisbeheersing en gezondheidszorg,
- Het beleid aan beide kanten van de grens moet wel duidelijk zijn. Meer aandacht is nodig om het beleid van beide landen voor burgers beter en tijdiger bekend te maken en uit te leggen.
- Met name het zgn. ontmoedigingsbeleid leidde tot onduidelijke situaties in de grensregio. Mag je nu wel of niet gaan winkelen of naar de camping aan de andere kant van de grens? De vraag is of dit van tevoren voldoende grensoverschrijdend afgestemd is, waarschijnlijk had dit beter gekund. Onduidelijk beleid laat zich moeilijk communiceren
- Al te grote verschillen in beleid, zowel qua aard als qua ingangsdatum, leiden in de grensregio tot ongewenste effecten. Het openhouden van de grens is een groot goed, maar veronderstelt wel een bepaalde mate van afstemming van maatregelen om de verschillen niet te groot te laten worden. Het waterbed-effect: als in het ene land veel meer mag (bijvoorbeeld horeca of winkels) dan in het

weiter unten ausführlicher erörtert. Ein weiteres praktisches Problem war die Notwendigkeit, auf digitale Konferenzen umzustellen, was zunächst etwas schwierig war.

Was können wir daraus lernen; sind zusätzliche oder angepasste Maßnahmen erforderlich, um die Auswirkungen von Corona abzuschwächen?

- Durch die Offenhaltung der Grenze blieben die Auswirkungen für die Grenzregion relativ begrenzt, in dem Sinne, dass die Bürger in der Grenzregion im Vergleich zum Rest des Landes nicht von zusätzlichen Einschränkungen betroffen waren. Die Unternehmen und Arbeitnehmer in der Grenzregion waren natürlich genauso stark betroffen wie im Rest des Landes, aber nicht zusätzlich von geschlossenen Grenzen. Auch die Grenzregion wurde bei den meisten Interventionen – wenn auch nicht immer befriedigend - berücksichtigt. Dies ist - bei so vielen negativen Nachrichten - immer noch positiv für die Grenzregion.
- Die bestehenden euregionalen Netzwerke haben ihren Mehrwert in dieser Krise bewiesen. Dies gilt, wie bereits erwähnt, für die Grenzinforpunkte, aber ebenso für die Kooperationsstrukturen im Krisenmanagement und in der Gesundheitsversorgung,
- Die Politik auf beiden Seiten der Grenze muss klar sein. Es ist mehr Aufmerksamkeit erforderlich, um die Politik beider Länder besser bekannt zu machen und den Bürgern zeitnah zu erklären.
- Vor allem die so genannte Entmutigungspolitik führte zu unklaren Situationen in der Grenzregion. Kann man auf der anderen Seite der Grenze einkaufen oder zelten gehen oder nicht? Die Frage ist, ob dies im Vorfeld über die Grenze hinweg ausreichend koordiniert wird. Wahrscheinlich hätte dies besser geschehen können. Komplizierte Richtlinien lassen sich schwer kommunizieren.
- Übermäßige Unterschiede in der Politik, sowohl in der Art als auch im Startdatum, führen zu unerwünschten Auswirkungen auf die Grenzregion. Die Offenhaltung der Grenze ist ein großer Vorteil, aber sie setzt ein gewisses Maß an Koordinierung der Maßnahmen voraus, damit Unterschiede

andere land, zal bij een open grens tot ongewenste verkeersstromen naar het eerste land kunnen leiden.

- In Duitsland was en is er veel verbazing over het Nederlandse beleid t.a.v. mondkapjes.
- Vanuit de Euregio Rijn-Waal (e.a.?) werd gesignaleerd dat mensen voorzichtiger zijn geworden om over de grens te werken of te ondernemen. Als een tijdelijke voorzichtigheid is dit zeer te begrijpen, immers er was in de beginperiode natuurlijk onduidelijkheid over wat wel en niet kon, en over de steunmaatregelen of over de grens ook golden. De vraag is of deze voorzichtigheid weer verdwenen is, of dat ze blijvend van aard wordt. In het laatste geval zou dit een negatieve ontwikkeling voor de grensregio zijn die om aanvullende maatregelen vraagt. Hier is meer onderzoek naar nodig.
- Hetzelfde geldt voor irritaties die langs de grens zijn opgetreden, zijn deze tijdelijk van aard geweest, of is er een risico van blijvende aard? Ook hier is meer onderzoek naar nodig.

3 Arbeidsmarkt

Wat waren de effecten (positief en negatief) van Corona en Corona-maatregelen op de grensregio en op de grensoverschrijdende samenwerking met betrekking tot het thema arbeidsmarkt?

Effecten op de arbeidsmarkt

Bedrijfsleven en arbeidsmarkt zijn in de grensregio net zo zwaar (of minder zwaar/zwaardere?) getroffen als de rest van beide landen. Vooral in Nederland zijn veel uitzendkrachten en personeel met een tijdelijk contract ontslagen. Juist een categorie die onder grenswerkers veel voorkomt. Voor sommige bedrijven/instellingen daarentegen was de oplopende werkloosheid een kans om vrijgekomen arbeidskrachten te recruter.

Het open houden van de grens heeft ervoor gezorgd dat de arbeidsmarkt in de grensregio niet nog extra getroffen werd. Dit is positief. Toch moeten we niet onderschatten dat een situatie die

nicht zo groot worden. Der Wasserbetteffekt: Wenn in einem Land viel mehr erlaubt ist (z.B. Restaurants oder Geschäfte) als in einem anderen Land, könnte eine offene Grenze zu unerwünschten Verkehrsströmen in das erste Land führen.

- In Deutschland gab und gibt es viel Verwunderung über die niederländische Politik in Bezug auf Mund-Nasen-Bedeckungen.
- Aus der Euregio Rhein-Waal (u.a.?) wurde berichtet, dass die Menschen vorsichtiger geworden sind, grenzüberschreitend zu arbeiten oder Geschäfte zu machen. Als vorübergehende Vorsicht ist dies sehr verständlich, denn in der Anfangszeit herrschte natürlich Unsicherheit darüber, was erlaubt war und was nicht, und über die Unterstützungsmaßnahmen über die Grenze hinweg. Die Frage ist, ob diese Vorsicht wieder verschwunden ist oder ob sie von Dauer sein wird. Im letzteren Fall wäre dies eine negative Entwicklung für die Grenzregion, die zusätzliche Maßnahmen erfordern würde. Zu diesem Thema sind weitere Untersuchungen erforderlich.
- Dasselbe gilt für Irritationen, die entlang der Grenze aufgetreten sind. Waren sie von vorübergehender Natur oder besteht die Gefahr, dass sie von Dauer sind? Auch hierzu sind weitere Untersuchungen erforderlich.

3 Arbeitsmarkt

Welche Auswirkungen (positive und negative) hatten Corona und die Corona-Maßnahmen auf die Grenzregion und auf die grenzüberschreitende Zusammenarbeit auf dem Arbeitsmarkt?

Auswirkungen auf den Arbeitsmarkt

Die Unternehmen und der Arbeitsmarkt in der Grenzregion sind genauso stark (oder weniger stark/schwerer?) betroffen wie der Rest der beiden Länder. Vor allem in den Niederlanden wurden viele Zeitarbeitskräfte und Mitarbeiter mit Zeitverträgen entlassen. Dies ist eine Kategorie, unter die viele Grenzarbeiter fallen. Für einige Unternehmen/Institutionen hingegen war die steigende Arbeitslosigkeit eine Gelegenheit, freigesetzte Arbeitskräfte einzustellen.

Das Offenhalten der Grenzen sorgte dafür, dass der grenzüberschreitende Arbeitsmarkt nicht unnötig

tijdelijk onduidelijkheden en veel vragen oproept uiteindelijk toch op langere termijn kan resulteren in een blijvende terughoudendheid om grensoverschrijdend te werken of te ondernemen. Dit moet uiteraard ten koste van alles vermeden worden.

Wrang om te melden, maar in feite dankzij de Corona-crisis is de woon/werk-situatie van een grote groep Oost-Europese arbeidsmigranten zichtbaarder geworden. Veel arbeidsmigranten die in Nederlandse slachthuizen (e.a. bedrijven) werken, wonen vlak over de grens in Noordrijn-Westfalen waar het aanbod van woningen groter en goedkoper is. De uitzendbureaus brengen de uit Oost-Europa afkomstige uitzendkrachten in een extreme afhankelijkheidspositie, waarbij ze de volledige controle hebben over de aanstelling en tegelijkertijd over de huisvesting en ziektekostenverzekering. Dit heeft in de Corona-crisis tot schrijnende situaties geleid. Zowel in Nederland als in Duitsland moesten talrijke Corona-tests in vleesverwerkende bedrijven uitgevoerd worden. Het grensoverschrijdende bron- en contactonderzoek van uitzendkrachten verliep moeizaam. De Euregio's hebben hierover een brandbrief geschreven aan de beide Minister-Présidenten.

De grensoverschrijdende samenwerking

De grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling door de SGA's en andere grensoverschrijdende activiteiten (speed dates, werkgeversbezoeken e.d.) zijn tijdens de Corona-crisis vrijwel volledig stilgevallen. Vooral uitzendwerk en specifieke sectoren. Meerdere SGA's (Gronau, Eurode) starten nu weer op, er is wel belangstelling om grensoverschrijdend te werken, maar vacatures zijn nog zeer beperkt voorhanden. De opening van het SGA in Venlo is daarentegen voor onbepaalde tijd uitgesteld. Zie bijlage 3 (Hans-Joachim Mackowiak, Bundesagentur für Arbeit). Ook de werkzaamheden met betrekking tot diploma-erkenning, het organiseren van goede voorlichting en advisering hadden de afgelopen maanden geen prioriteit. Dit wordt nu langzamerhand weer opgepakt, onder andere met werkzaamheden door het Rijnland-Instituut en ITEM. De verwachting is dat hierover tijdens de tweede Grenslandconferentie toch enkele tussenresultaten gemeld kunnen worden.

zusätzlich belastet wurde. Dennoch sollten wir nicht unterschätzen, dass eine Situation, die vorübergehend Unklarheiten und viele Fragen aufwirft, langfristig zu einer dauerhaften Abneigung gegen grenzüberschreitende Arbeit oder Geschäfte führen kann. Dies muss natürlich unter allen Umständen vermieden werden.

Traurig zu berichten, aber dank der Corona-Krise ist die Lebens-/Arbeitssituation einer großen Gruppe osteuropäischer Wanderarbeiter sichtbar geworden. Viele Arbeitsmigranten, die in niederländischen Schlachthöfen (z.B. Unternehmen) arbeiten, leben unmittelbar hinter der Grenze in Nordrhein-Westfalen, wo das Wohnungsangebot größer und billiger ist.

Die Leiharbeitsfirmen bringen die aus Osteuropa stammenden Beschäftigten in ein extremes, ausbeuterisches Abhängigkeitsverhältnis, indem sie sich vollständige Kontrolle über die Anstellung und zugleich die Unterbringung und Krankenversicherung der Arbeitsmigranten verschaffen. Die Unterbringung heeft in de Corona-crisis tot schrijnende situaties geleid. Sowohl in den Niederlanden als auch in Deutschland wurden zahlreiche Corona-Tests in Fleischverarbeitenden Betrieben veranlasst. Die grenzüberschreitende Nachverfolgung von Leiharbeitern und Risikokontakten gestaltete sich schwierig. De Euregio's hebben hierover een brandbrief geschreven aan de beide Minister-Présidenten.

Grenzüberschreitende Zusammenarbeit

Die grenzüberschreitenden Arbeitsvermittlungsdienste der SGAs und andere grenzüberschreitende Aktivitäten (Schnelltermine, Arbeitgeberbesuche usw.) kamen während der Corona-Krise praktisch zum Erliegen. Dies betraf Zeitarbeit und bestimmte Sektoren im besonderen Maße. Mehrere SGAs nehmen ihre Arbeit inzwischen wieder auf. Es besteht ausreichend Interesse an grenzüberschreitender Arbeit, aber die Stellenangebote sind noch sehr begrenzt. Andererseits wurde die Eröffnung des SGA in Venlo auf unbestimmte Zeit verschoben. Siehe Anhang 3 (Hans-Joachim Mackowiak, Bundesagentur für Arbeit).

Auch die Arbeit an der Anerkennung von Diplomen, die Organisation angemessener Informationen und Beratung hatte in den letzten Monaten keine Priorität. Dies wird nun allmählich wieder aufgegriffen, unter anderem durch die Arbeit des Rheinland-Instituts und des ITEM. Es wird erwartet, dass es möglich sein wird, während der zweiten

Wat kunnen we hieruit leren; zijn aanvullende of aangepaste maatregelen nodig om het Corona-effect te mitigeren?

- Voor werkgevers en werknemers in de grensregio is het open houden van de grens van eminent belang geweest. De steunmaatregelen – uitzondering daargelaten – functioneerden na enige tijd ook goed in grensoverschrijdende context (exporteerbaarheid). Uiteraard hoopt de grensregio nog altijd op een aanpassing van de TOZO-regeling bij het volgende (derde) Nederlandse steunpakket,
- De reguliere grensoverschrijdende dienstverlening op arbeidsmarktgebied is tijdelijk echter vrijwel volledig stilgevallen. Blijkbaar is grensoverschrijdende samenwerking een van de zaken die als eerste wegvallen in tijden van crisis. Hoe begrijpelijk dit ook mag zijn, juist nu zouden instanties bijeen moeten komen om de crisissituatie in ogenschouw te nemen en te bezien of gezamenlijke oplossingen mogelijk zijn,
- De grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling is vanwege de complexiteit sterk gebaat bij persoonlijke advisering in de SGA's (one stop shops). Juist de persoonlijke contacten waren tijdens Corona uiteraard niet mogelijk. Toch moeten er wegen gevonden worden om de face to face advisering op verantwoorde wijze Corona-proof weer te organiseren, want deze vorm is onmisbaar in de grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling.

4 Onderwijs

Wat waren de effecten (positief en negatief) van Corona en Corona-maatregelen op de grensregio en op de grensoverschrijdende samenwerking met betrekking tot het thema onderwijs?

Grensoverschrijdend schoolverkeer

Aan beide kanten van de grens werden scholen gesloten en werd overgeschakeld op thuis leren door middel van digitale lesmethoden. Vooral aan Duitse zijde was dit een grote opgave. De vraag is: hoe werkte dit voor leerlingen/studenten uit het buurland? Was er vanuit de Nederlandse school (mbo/hbo) voldoende contact met Duitse

Grenzlandkonferenz über einige Zwischenergebnisse zu berichten.

Was können wir daraus lernen; sind zusätzliche oder angepasste Maßnahmen erforderlich, um die Auswirkungen von Corona abzuschwächen?

- Für Arbeitgeber und Arbeitnehmer in der Grenzregion war die Offenhaltung der Grenze von größter Bedeutung. Abgesehen von Ausnahmen funktionierten die Unterstützungsmaßnahmen nach einiger Zeit auch in einem grenzüberschreitenden Kontext gut (Exportfähigkeit). Natürlich hofft die Grenzregion immer noch auf eine Anpassung des TOZO-Schemas im nächsten (dritten) niederländischen Hilfspaket,
- Die regelmäßige grenzüberschreitende Zusammenarbeit auf dem Arbeitsmarkt ist jedoch vorübergehend praktisch zum Erliegen gekommen. Offenbar ist die grenzüberschreitende Zusammenarbeit eines der Dinge, die in Krisenzeiten als erstes verschwindet. So verständlich dies auch sein mag, sollten die Gremien gerade jetzt zusammenkommen, um die Krisensituation zu erörtern und zu prüfen, ob gemeinsame Lösungen möglich sind,
- Aufgrund ihrer Komplexität profitiert die grenzüberschreitende Arbeitsvermittlung stark von der persönlichen Beratung in den SGAs (One-Stop-Shops). Vor allem persönliche Kontakte waren während der Corona natürlich nicht möglich. Dennoch müssen Wege gefunden werden, die persönliche Beratung verantwortungsvoll und coronafest zu gestalten, denn diese Form ist bei der grenzüberschreitenden Arbeitsvermittlung unverzichtbar.

4 Bildung

Welche Auswirkungen (positive und negative) hatten Corona und die Corona-Maßnahmen auf die Grenzregion und die grenzüberschreitende Zusammenarbeit im Bildungsbereich?

Grenzüberschreitender Schulverkehr

Die Schulen auf beiden Seiten der Grenze wurden geschlossen und stellten auf digitales Lernen um. Besonders an deutscher Seite war hierfür eine starke Umorientierung notwendig. Die Frage ist: Wie hat dies für Schüler/Studenten aus dem Nachbarland funktioniert? Gab es genügend Kontakt

leerlingen/studenten en omgekeerd?

Grensoverschrijdende stages werden afgebroken, geldt dit ook voor de stages in de euregio? Aan beide kanten van de grens is binnenlands een groot tekort aan nieuwe stageplaatsen voor de stagiairs in het volgend jaar, in Nederland een tekort van 19.000 stageplaatsen. De verwachting is dat buitenlandse stages in deze situatie nog meer in de verdrukking zullen komen (Willem van Hees ROC-Nijmegen).

Grensoverschrijdende samenwerking

Het beeld is hier vrij somber.

Grensoverschrijdende activiteiten, schooluitwisselingen e.d. zijn vrijwel volledig stilgevallen. Een terechte maatregel in het licht

Marleen Verberkt (euregio rijn-maas-noord): de grensoverschrijdende activiteiten in euregio-Xperience liggen vrijwel volledig stil. Grensoverschrijdende taalcurssussen en trainingen zijn hier en daar (digitaal) nog afgerond. CITAVERDE geeft aan dat ze tot januari geen activiteiten in Duitsland laten plaatsvinden (stages, uitwisselingen, bedrijfsbezoeken). Gilde Opleidingen geeft aan dat ze internationale stages niet laten plaatsvinden, maar wel in de euregio (dus in Duitsland toegestaan). Ook uitwisselingen mogen plaatsvinden, mits aan de richtlijnen wordt voldaan.

van de bestrijding van het Corona-virus. Echter, in hoeverre deze volgend schooljaar weer worden opgestart is onzeker en verschilt per school. Wellicht biedt de in gang gezette digitalisering op scholen hier een goede kans voor.

De Provincie Limburg heeft haar subsidieregeling Euregionaal Onderwijs met een jaar verlengd omdat scholen er dit jaar nauwelijks gebruik van maken. Ook het project Taal Verbindt (Euregio Rijn-Waal) heeft verlenging aangevraagd.

De voor maart geplande workshop over samenwerking in het grensoverschrijdend beroepsonderwijs is uitgesteld en vindt in digitale vorm in oktober plaats.

Wat kunnen we hieruit leren; zijn aanvullende of aangepaste maatregelen nodig om het Corona-effect te mitigeren?

- Alle aandacht in het onderwijs gaat uit naar het organiseren van het online-onderwijs en het weer Corona-proof opstarten van het onderwijs op de

von der niederländischen Schule (mbo/hbo) zu deutschen Schülern/Studenten und umgekehrt?

Grenzüberschreitende Praktika wurden beendet, gilt dies auch für Praktika in der Euregio? Auf beiden Seiten der Grenze besteht im Inland ein großer Mangel an neuen Praktikumsplätzen für die Auszubildenden des nächsten Jahres. In den Niederlanden beläuft sich der Mangel auf 19.000. Es wird erwartet, dass in dieser Situation ausländische Praktika noch stärker unter Druck geraten werden (Willem van Hees ROC-Nijmegen).

Grenzüberschreitende Zusammenarbeit

Das Bild hier ist ziemlich düster.

Grenzüberschreitende Aktivitäten, Schüleraustausch

Marleen Verberkt (euregio rijn-maas-noord): Die grenzüberschreitenden Aktivitäten in der euregio-Xperience sind fast vollständig zum Erliegen gekommen. Grenzüberschreitende Sprachkurse und Ausbildungskurse werden hier und da noch (digital) durchgeführt. CITAVERDE gibt an, dass bis Januar keine Aktivitäten in Deutschland stattfinden werden (Praktika, Austausch, Firmenbesuche). Die Gilde Opleidingen gibt an, dass sie keine internationalen Praktika zulassen werden, in der euregio allerdings schon (d.h. in Deutschland erlaubt). Es kann auch ein Austausch stattfinden, vorausgesetzt, dass die Richtlinien eingehalten werden.

usw. sind praktisch zum Erliegen gekommen. Dies ist angesichts des Kampfes gegen das Corona-Virus eine gerechtfertigte Maßnahme. Inwieweit diese jedoch im nächsten Schuljahr wieder aufgenommen werden, ist ungewiss und von Schule zu Schule unterschiedlich. Vielleicht bietet die neue Welle der Digitalisierung hier eine Chance.

Die Provinz Limburg hat ihr Subventionsprogramm Euregionale Bildung um ein Jahr verlängert, da Schulen es in diesem Jahr kaum nutzen. Auch das Projekt Taal Verbindt (Euregio Rhein-Waal) hat eine Verlängerung beantragt.

Der für März geplante Workshop zur Zusammenarbeit in der grenzüberschreitenden Berufsbildung wurde verschoben und wird im Oktober in digitaler Form stattfinden.

Was können wir daraus lernen; sind zusätzliche oder angepasste Maßnahmen erforderlich, um die Auswirkungen von Corona abzuschwächen?

- Alle Aufmerksamkeit im Bildungsbereich konzentriert sich auf die Organisation der

scholen. De aandacht voor grensoverschrijdende schoolsamenwerking staat op een laag pitje.

- Iets wat tijdelijk weg is, weer opstarten kan lastig zijn. Het animo om grensoverschrijdende activiteiten weer op te pakken zodra dit weer toegestaan en mogelijk is, heeft ook te maken met psychologische factoren, wil en durft men het aan om dit weer te gaan doen (schooluitwisselingen e.d.)? Het belang van euregionale verbondenheid tussen scholen blijven uitdragen en aan werken verdient extra aandacht,
- Grensoverschrijdende stages vormen een belangrijke bouwsteen van het grensoverschrijdend onderwijs. Juist hiermee worden leerlingen het beste voorbereid op een euregionale arbeidscarrière. Gelet op het grote tekort aan stageplaatsen in beide landen is het behoud van grensoverschrijdende stages een punt van flinke zorg. Extra bewustwording en inzet lijkt hier wel nodig te zijn. Vanuit Nederland heeft SBB hier een belangrijke taak in.

5 Mobiliteit

Wat waren de effecten (positief en negatief) van Corona en Corona-maatregelen op de grensregio en op de grensoverschrijdende samenwerking met betrekking tot het thema mobiliteit?

De grensoverschrijdende mobiliteit

De open grens tussen Noordrijn-Westfalen en Nederland heeft ervoor gezorgd dat de grensoverschrijdende mobiliteit zonder grensbelemmeringen door kon gaan. Voor het vrachtverkeer zijn zogenaamde 'green lanes' ingevoerd om grensoverschrijdend goederenvervoer over de weg te waarborgen. Dit was voor de economie, niet alleen van de grensregio maar van beide landen in zijn geheel van groot belang. Uiteraard was het wegverkeer in omvang sterk afgenomen met als gevolg minder files op de belangrijke verbindingen tussen NL en NRW.

Tevens is het gebruik van het openbaar vervoer door de Corona-maatregelen sterk gedaald. Het lagere gebruik van het grensoverschrijdend OV is vergelijkbaar met het eveneens sterk gedaalde

Online-Bildung und die Wiederaufnahme der coronafesten Ausbildung an den Schulen. Die Aufmerksamkeit für grenzüberschreitende Schulkooperationen ist gering.

- Etwas, das vorübergehend verschwunden ist, kann schwierig wieder anzufangen sein. Der Wunsch, die grenzüberschreitende Tätigkeit wieder aufzunehmen, sobald dies erlaubt und möglich ist, hat auch mit psychologischen Faktoren zu tun, mit dem Willen und dem Wagnis, dies wieder zu tun (Schüleraustausch usw.)? Die Bedeutung der euregionalen Verbindungen zwischen den Schulen sollte weiterhin gefördert werden,
- Grenzüberschreitende Praktika waren ein wichtiger Baustein der grenzüberschreitenden Ausbildung. Gerade auf diese Weise werden die Schülerinnen und Schüler am besten auf eine euregionale Arbeitskarriere vorbereitet. Angesichts des großen Mangels an Praktika in beiden Ländern ist die Aufrechterhaltung der grenzüberschreitenden Praktika ein großes Anliegen. Hier scheint zusätzliches Bewusstsein und Engagement erforderlich zu sein. Von den Niederlanden aus hat die SBB in dieser Hinsicht eine wichtige Aufgabe.

5 Mobilität

Welche Auswirkungen (positive und negative) hatten Corona und die Corona-Maßnahmen auf die Grenzregion und auf die grenzüberschreitende Zusammenarbeit im Hinblick auf die Mobilität?

Grenzüberschreitende Mobilität

Die offene Grenze zwischen Nordrhein-Westfalen und den Niederlanden sorgte dafür, dass die grenzüberschreitende Mobilität ohne Grenzbarrieren fortgesetzt werden konnte. Für den Güterverkehr wurden so genannte "grüne Fahrspuren" eingeführt. Dies war von großer Bedeutung für die Wirtschaft, nicht nur in der Grenzregion, sondern für beide Länder insgesamt. Natürlich ist das Straßenverkehrsaufkommen stark zurückgegangen, was zu weniger Staus auf den wichtigen Verbindungen zwischen den Niederlanden und Nordrhein-Westfalen geführt hat. Gleichzeitig ging die Nutzung der öffentlichen Verkehrsmittel in Folge der Corona-Maßnahmen stark zurück. Die geringere Nutzung des

gebruik van het regionale OV: ca. -85%. Ondanks de ingezette versoepelingen zal het naar verwachting enkele jaren duren voor dit weer op het oude niveau is. Er wordt met zorg gekeken naar de grensoverschrijdende verbindingen die van zichzelf al iets minder rendabel zijn en waarbij we nu zien dat veel studenten en scholieren een autootje hebben aangeschaft. Door de verschillende Corona-maatregelen aan beide zijden van de grens was er op de grensoverschrijdende lijnen een grotere behoefte aan informatie voor de burger, maar dit leverde over het algemeen weinig problemen op. Zie bijlage 4 (Mobility-Platform).

De grensoverschrijdende mobiliteitssamenwerking

De werkzaamheden aan de mobiliteitsprojecten zijn gedeeltelijk voortgezet en worden nu weer voortvarend opgepakt. De MaaS-pilot is gestart, maar de praktijktest met de Via Go-app moest worden uitgesteld naar het najaar. Ook de uitbreiding van het Semesterticket is door Arriva tijdelijk stopgezet vanwege de beperkte capaciteit in het OV. De Provincie Limburg heeft aan Overijssel en Gelderland informatie over haar ervaringen met het Semesterticket beschikbaar gesteld. Zij bestuderen dit met hun OV-partners om te bezien of zij op vergelijkbare wijze tewerk kunnen gaan.

Toch is de verwachting dat bij de Grenslandconferentie in december voldoende voortgang kan worden gepresenteerd: de grensoverschrijdende MaaS pilot is dan (mits de Corona-maatregelen het toelaten) uitgerold en de verbinding met het project Easy-Connect is dan gelegd. Beide projecten vormen tezamen een potentiële doorbraak voor grensoverschrijdend reizen en verdienen aandacht en politieke ondersteuning. Deze projecten blijven derhalve van belang voor de volgende Grenslandagenda 2021.

Wat kunnen we hieruit leren; zijn aanvullende of aangepaste maatregelen nodig om het Corona-effect te mitigeren?

- De bestaande samenwerking in het Mobility-Platform is waardevol gebleken in deze COVID19-tijden. Daardoor konden snel verbindingen worden gelegd bij vragen en kon snel informatie worden uitgewisseld, bv rond het openhouden van

grenzüberschreitenden öffentlichen Verkehrs ist vergleichbar mit dem ebenso starken Rückgang der Nutzung des regionalen öffentlichen Verkehrs: etwa -85%. Trotz der eingeführten Lockerung wird es voraussichtlich mehrere Jahre dauern, bis diese wieder auf das frühere Niveau zurückkehren. Sorgfältige Aufmerksamkeit wird den grenzüberschreitenden Verbindungen gewidmet, die an sich schon weniger rentabel sind. Aktuell wird beobachtet, dass viele Studenten und Schüler ein Auto gekauft haben. Aufgrund der unterschiedlichen Corona-Maßnahmen auf beiden Seiten der Grenze bestand ein größerer Bedarf an Informationen für die Bürger über die grenzüberschreitenden Linien, was jedoch im Allgemeinen wenig Probleme bereitete. Siehe Anhang 4 (Mobilitätsplattform).

Grenzüberschreitende Mobilitätszusammenarbeit

Die Arbeit an den Mobilitätsprojekten wurde zum Teil fortgesetzt und wird nun energisch wieder aufgenommen. Das MaaS-Pilotprojekt lief an, aber der Praxistest mit der Via Go-app musste auf den Herbst verschoben werden. Arriva stoppte auch vorübergehend die Erweiterung des Semestertickets aufgrund der begrenzten Kapazität des öffentlichen Verkehrs. Die Provinz Limburg hat Overijssel und Gelderland Informationen über ihre Erfahrungen mit dem Semesterticket zur Verfügung gestellt. Diese untersuchen nun mit ihren ÖPNV-Partnern, ob eine ähnliche Vorgehensweise möglich ist.

Dennoch wird erwartet, dass auf der Grenzlandkonferenz im Dezember ausreichende Fortschritte präsentiert werden können: Dann wird das grenzüberschreitende MaaS-Pilotprojekt eingeführt (sofern die Corona-Maßnahmen dies zulassen) und die Anbindung an das Easy-Connect-Projekt vorgenommen. Beide Projekte stellen zusammen einen potenziellen Durchbruch für den grenzüberschreitenden Reiseverkehr dar und verdienen Aufmerksamkeit und politische Unterstützung. Diese Projekte bleiben daher für die nächste Grenzlandagenda 2021 relevant.

Was können wir daraus lernen; sind zusätzliche oder angepasste Maßnahmen erforderlich, um die Auswirkungen von Corona abzuschwächen?

- Die bestehende Zusammenarbeit in der Mobility-Platform hat sich in während Corona als wertvoll erwiesen. Dadurch war es möglich, sich schnell mit Fragen zu verbinden und Informationen auszutauschen, z.B. über

de grens en over mondkapjes in het openbaar vervoer.

- Nog bekeken moet worden of er aanvullende maatregelen nodig zijn om het grensoverschrijdend O.V. weer op het oude niveau te brengen. Dit zou ook per regio kunnen verschillen.

6 Conclusies en aanbevelingen

Corona-impact op de grensregio NRW-NL is divers; positief beeld overheerst

Bovenstaande beschouwing over de impact van de Corona-pandemie op de grensregio tussen Noordrijn-Westfalen en Nederland laat een divers beeld zien. Wat eruit springt is – bij al de negatieve effecten van Corona – toch het positieve beeld dat de grens tussen beide landen is open gebleven waardoor de grensregio gespaard is gebleven voor allerlei extra beperkingen die het sluiten van de grens met zich mee zou hebben gebracht, zowel economisch als in de privé-sfeer. Bovenop de ‘binnenlandse’ beperkende maatregelen legde de grens geen extra belemmeringen op en dit is voor de grensregio van groot belang. Bedrijven en grenswerkers konden zonder extra beperkingen hun werk aan de andere kant van de grens voortzetten. De meeste steunmaatregelen functioneerden na enige tijd ook goed in grensoverschrijdende context. Een aandachtspunt voor de communicatie is echter dat bij het brede publiek de negatieve effecten de meeste aandacht kregen en de positieve effecten minder herkend of gewaardeerd werden.

Toch is er aandacht nodig voor mogelijke lange termijn effecten die deze periode van beperkingen en onduidelijkheid heeft op de grensoverschrijdende samenwerking. De voorzichtigheid om over de grens te werken en te ondernemen, een tijdelijke of blijvende dip? De irritaties die hier en daar opdoken, tijdelijk of met een langere nasleep?

Goede (betere?) en tijdige communicatie over maatregelen aan de andere kant van de grens helpen onduidelijkheden en irritaties te voorkomen. Hiervoor is aandacht nodig, evenals voor de effecten van het gevoerde ontmoedigingsbeleid.

Bij het open houden van de grens is het van belang dat het beleid aan weerszijden van de grens niet al te zeer van elkaar verschilt, zowel

das Offenhalten der Grenze und über Mund-Nasen-Bedeckungen im öffentlichen Verkehr.

- Es bleibt abzuwarten, ob zusätzliche Maßnahmen erforderlich sind, um den grenzüberschreitenden ÖPNV wieder auf sein altes Niveau zu bringen. Dies könnte auch von Region zu Region unterschiedlich sein.

6 Schlussfolgerungen und Empfehlungen

Die Auswirkungen von Corona auf die Grenzregion NRW-NL sind vielfältig; es überwiegt das positive Bild

Die obige Betrachtung der Auswirkungen der Corona-Pandemie auf die Grenzregion zwischen Nordrhein-Westfalen und den Niederlanden zeigt ein vielfältiges Bild. Auffallend ist - bei allen negativen Auswirkungen von Corona - das positive Bild, dass die Grenze zwischen den beiden Ländern offen geblieben ist, wodurch die Grenzregion von allen möglichen zusätzlichen Einschränkungen verschont geblieben ist, die eine Schließung der Grenze sowohl wirtschaftlich als auch privat mit sich gebracht hätte. Zusätzlich zu den "inländischen" restriktiven Maßnahmen errichtete die Grenze keine zusätzlichen Barrieren, und dies ist für die Grenzregion von großer Bedeutung. Unternehmen und Grenzarbeiter konnten ihre Arbeit auf der anderen Seite der Grenze ohne zusätzliche Einschränkungen fortsetzen. Die meisten Unterstützungsmaßnahmen funktionierten nach einiger Zeit auch in einem grenzüberschreitenden Kontext gut. Auffällig ist leider, dass die negativen Auswirkungen in der breiten Öffentlichkeit die meiste Aufmerksamkeit erhielten und die positiven Auswirkungen weniger anerkannt oder geschätzt wurden.

Auf mögliche langfristige Auswirkungen dieser Zeit der Einschränkungen und Unsicherheiten auf die grenzüberschreitende Zusammenarbeit muss jedoch geachtet werden. Ist die Vorsicht, grenzüberschreitend zu arbeiten und Geschäfte zu machen, eine vorübergehende oder dauerhafte Entwicklung? Sind die Irritationen, die hier und da auftreten, vorübergehend oder haben sie längere Nachwirkung?

Eine gute (bessere?) und rechtzeitige Kommunikation über Maßnahmen auf der anderen Seite der Grenze hilft, Unklarheiten und Irritationen zu vermeiden. Hierfür ist ebenso wie für die Auswirkungen der verfolgten Entmutigungspolitik Aufmerksamkeit erforderlich.

naar aard als naar ingangsdatum van genomen maatregelen. Dit om ongewenste waterbedeffecten te voorkomen.

Vervolg-onderzoek is wenselijk om in bovengenoemde aspecten een beter inzicht te krijgen.

Inzoomend op de thema's van de Grenslandconferentie zien we een minder positief beeld: de reguliere grensoverschrijdende samenwerking in de arbeidsmarkt en met name in het onderwijs is zo goed als stilgevallen en het is nog niet zo duidelijk hoe en wanneer deze weer wordt opgepakt. Er is zorg voor het behoud van grensoverschrijdende stages, laat staan de uitbouw hiervan waar we aanvankelijk op hoopten. Hetzelfde geldt voor de uitbouw van de grensoverschrijdende arbeidsmarkt met nieuwe grenswerkers en nieuwe grensoverschrijdende ondernemers.

Er is eveneens zorg over de sterk afgenomen reizigersaantallen in grensoverschrijdende bus- en treinverbindingen. Positief vanuit het thema mobiliteit is dan weer dat de lopende projecten weliswaar tijdelijk getemporiseerd zijn maar nu weer voortvarend worden opgepakt.

Eveneens positief is dat – noodgedwongen door de crisis- op andere terreinen de samenwerking juist sterk geïntensiveerd is, met name in de crisisbeheersing en bij de Grensinfopunten.

De bestaande netwerken die in de afgelopen (tientallen) jaren zijn opgebouwd, hebben hun waarde bewezen. Het gebruik maken van tools om grensoverschrijdend digitaal te vergaderen was hierbij een grote en belangrijke stap.

Vooruitblik naar de tweede Grenslandconferentie:

Onvermijdelijk zal de tweede Grenslandconferentie voor een belangrijk deel in het teken staan van de Corona-crisis en de impact hiervan op de grensregio en de grensoverschrijdende samenwerking. Deze rapportage geeft hiervoor de eerste input maar vervolg-onderzoek wordt nodig geacht om een aantal aspecten die nu slechts aangestipt zijn, scherper in beeld te krijgen, dit geldt zowel voor de dingen die goed als voor de dingen die fout zijn gegaan. Door scherper inzicht kunnen gerichte aanbevelingen voor verbetering gedaan worden. enerzijds om de opgetreden negatieve impact te compenseren, anderzijds om verdere

Bei der Offenhaltung der Grenze ist es wichtig, dass sich die Politik auf beiden Seiten der Grenze nicht zu sehr voneinander unterscheidet, sowohl hinsichtlich der Art als auch des Beginns der Maßnahmen. Damit sollen unerwünschte Wasserbetteffekte verhindert werden.

Folgeuntersuchungen sind wünschenswert, um ein besseres Verständnis der oben genannten Aspekte zu erlangen.

Neben den Themen der Grenzlandkonferenz sehen wir ein weniger positives Bild: Die regelmäßige grenzüberschreitende Zusammenarbeit auf dem Arbeitsmarkt und insbesondere im Bildungsbereich ist praktisch zum Erliegen gekommen, und es ist noch nicht klar, wie und wann sie wieder aufgenommen wird. Es besteht Sorge um die Beibehaltung der grenzüberschreitenden Praktika, ganz zu schweigen von der Ausweitung dieser Praktika, die ursprünglich erhofft war. Dasselbe gilt für die Entwicklung des grenzüberschreitenden Arbeitsmarktes mit neuen Grenzgängern und neuen grenzüberschreitenden Unternehmern.

Besorgniserregend ist auch der starke Rückgang der Fahrgastzahlen auf grenzüberschreitenden Bus- und Bahnverbindungen. Ein positiver Aspekt des Themas Mobilität ist hingegen, dass die laufenden Projekte zwar vorübergehend abgemildert wurden, nun aber energisch wieder aufgegriffen werden. Positiv ist auch, dass die Zusammenarbeit in anderen Bereichen intensiviert wurde, insbesondere beim Krisenmanagement und an den Grenzinfopunkten.

Die bestehenden Netzwerke, die in den letzten (Jahrzehnten) aufgebaut wurden, haben sich bewährt. Der Einsatz von digitaler Tools war für die grenzüberschreitenden Treffen ein großer und wichtiger Schritt.

Blick auf die zweite Grenzlandkonferenz:

Unvermeidlich wird die zweite Grenzlandkonferenz weitgehend von der Corona-Krise und ihren Auswirkungen auf die Grenzregion und die grenzüberschreitende Zusammenarbeit geprägt sein. Der vorliegende Bericht liefert dazu erste Anhaltspunkte. Nachforschungen werden für notwendig erachtet, um ein schärferes Bild von einer Reihe von Aspekten zu erhalten, die jetzt nur gestreift wurden. Dies gilt sowohl für die Dinge, die richtig als auch für die Dinge, die falsch gelaufen sind. Durch schärfere Einblicke können konkrete Empfehlungen für Verbesserungen gegeben

verbeteringen in beleid en maatregelen mogelijk te maken met het oog op een evt. volgende uitbraak, waarbij de wenselijkheid om de grens open te houden voorop staat.

Vanuit de EUREGIO is een begin gemaakt met een format waarmee een enquête onder burgers en stakeholders in de grensregio gehouden zou kunnen worden. Daarnaast is in de Euregio Maas-Rijn o een onderzoek naar Covid in de grensregio gestart.

Er is – zoals deze rapportage laat zien – voldoende reden om positief en met ambitie vooruit te kijken. Toch zal een extra inspanning nodig zijn om de samenwerking die ten dele is stil komen vallen weer op het oude niveau te krijgen. Dit is voor de grensregio van groot belang om het elan en vertrouwen in de grensoverschrijdende samenwerking weer terug te winnen. Ondanks het uitbreken van de Corona-pandemie zijn toch al de nodige resultaten uit de eerste Grenslandagenda 2019 te melden, met name vanuit het thema mobiliteit maar ook vanuit de andere thema's. Dit helpt bij het herstel van vertrouwen.

Voorstel 9 september 2020:

- Het bestuurlijk aansturingsteam neemt kennis van het verslag over de invloed van de coronapandemie op de grensoverschrijdende samenwerking.
- Het bestuurlijk aansturingsteam verzoekt het coördinatieteam om concrete onderzoeksvragen uit te werken voor een verdere verkenning.
- Het bestuurlijk aansturingsteam besluit de invloed van het openhouden van de Duits-Nederlandse grens op de ontwikkeling van de pandemie te laten onderzoeken.

worden. Die EUREGIO ontwikkelt een Format, met dessen Hilfe eine Umfrage unter Bürgern und Interessenvertretern in der Grenzregion durchgeführt werden könnte (siehe Anhang 5). Darüber hinaus ist in der Euregio Maas-Rhein eine Studie über Covid in der Grenzregion gestartet.

Wie dieser Bericht zeigt, gibt es genügend Grund, positiv und ehrgeizig in die Zukunft zu blicken. Dennoch wird eine zusätzliche Anstrengung erforderlich sein, um die teilweise zum Erliegen gekommene Zusammenarbeit wieder auf das frühere Niveau zu bringen. Dies ist für die Grenzregion sehr wichtig, um die Dynamik und das Vertrauen in die grenzüberschreitende Zusammenarbeit wiederzugewinnen. Trotz des Ausbruchs der Corona-Pandemie hat die erste Grenzlandagenda 2019 bereits zu einer Reihe von Ergebnissen geführt, insbesondere im Bereich der Mobilität, aber auch in anderen Bereichen. Dies trägt dazu bei, das Vertrauen wiederherzustellen.

Beschlussvorlage 9. September 2020:

- Die Steuerungsgruppe nimmt den Bericht zum Einfluss der Corona-Pandemie auf die grenzüberschreitende Zusammenarbeit zur Kenntnis.
- Die Steuerungsgruppe bittet die Koordinierungsgruppe, konkrete Fragestellungen für eine weitere Erkundung zu erarbeiten.
- Die Steuerungsgruppe beschließt den Einfluss des Offenhaltens der Deutsch-Niederländischen Grenzen auf die Pandemieentwicklung untersuchen zu lassen
-